

**КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З
ПРИВАТИЗАЦІЄЮ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСІВ ПРИВАТИЗАЦІЇ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	7
РОЗДІЛ 2. КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРИВАТИЗАЦІЄЮ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	9
2.1. Класифікація злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності .	9
2.2. Способи вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.....	12
2.3. Характеристика осіб, причетних до вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.....	18
РОЗДІЛ 3. ЗМІ ТА ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З ПРИВАТИЗАЦІЄЮ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	23
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ.....	36

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день, ст.233 Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачена спеціальна норма, відповідно до якої, передбачена кримінальна відповідальність за незаконну приватизацію державного та комунального майна. Проте доречно зазначити, що на практиці, діяння, пов'язані з незаконною приватизацією комунальної власності за даною статтею майже не розслідуються. Про що свідчать статистична інформація про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування, опублікована на сайті Генеральної Прокуратури України, відповідно до якої, у 2016 році зареєстровано 10 випадків кримінальних правопорушень за даною статтею, у 2017 році – 26 випадків; у 2018 році – 17 випадків; у 2019 році станом на жовтень місяць – 18 випадків. При цьому, відповідно до даної статистичної інформації, по даним випадкам не зареєстровано жодного повідомлення про підозру та жодного обвинувального акту не було передано до суду[34].

У відповідях на наш інформаційний запит від Прокуратури Одеської області, територіального управління Державної судової адміністрації України в Одеській області, Слідчого управління ГУНП в Одеській області, Приморського районного суду, Суворовського районного суду, Малиновського районного суду, Київського районного суду також було зазначено про відсутність повідомлень про підозру та обвинувальних актів за ст.233 КК України в межах м. Одеса (див. Додатки 1-7).

Значна кількість злочинів, що вчиняються у сфері приватизації комунального майна, зумовлена: низьким рівнем ефективності державного управління процесами приватизації, відсутністю взаємодії правоохоронних та контролюючих органів, відсутністю спеціальних знань у слідчих, вищою порівняно з іншими господарськими злочинами латентністю, поширеною

практикою вчинення таких злочинів у складі організованих злочинних груп та злочинних організацій.

Зазначені криміногенні чинники у сфері приватизації зумовлюють необхідність проведення відповідних правових та криміналістичних досліджень.

Теоретичну основу для цього створили наукові розробки криміналістів, які досліджували проблеми методики розслідування злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, злочинів у сфері економіки та у сфері службової діяльності: Ю. Аленіна, Л. Аркуші, В. Басая, В. Бахіна, В. Берназа, Р. Белкіна, П. Біленчука, І. Возгіна, А. Волобуєва, В. Гончаренка, А. Дулова, П. Заруби, А. Іщенко, Н. Клименко, О. Колесніченка, Р. Комісарчука, В. Коновалової, І. Котюка, Т. Крих, В. Кузьмічова, В. Лисенка, А. Лубіна, І. Лузгіна, Г. Матусовського, В. Образцова, В. Поповича, М. Салтєвського, В. Тіщенко, С. Чурілова, В. Шепітька, А. Шмоніна, М. Яблокова та інших вчених.

Вибір теми дослідження пов'язаний з безпосередньою можливістю застосування власних відомостей, отриманих у наслідок спостереження за приватизаційними процесами під час здійснення своїх обов'язків, як помічника-консультанта депутата міської ради. Значною складовою даної наукової роботи є власні висновки, зроблені при аналізі застосування приватизаційного законодавства у діяльності органів місцевого самоврядування.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у тому, що на основі сучасних теоретичних концепцій науки криміналістики здійснити детальний криміналістичний аналіз сучасних проявів злочинної діяльності, пов'язаної з приватизацією комунальної власності, а також визначити науково-практичні основи протидії проявам злочинної діяльності, пов'язаної з приватизацією комунальної власності, задля підвищення ефективності практики розслідування.

Згідно поставленої мети впливають наступні завдання:

- охарактеризувати процеси приватизації комунальної власності;

- систематизувати способи (схеми) підготовки, вчинення та приховування злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності;
- охарактеризувати осіб, причетних до вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності;
- окреслити особливості взаємодії правоохоронних органів із ЗМІ та громадськими об'єднаннями у протидії злочинам, пов'язаним з приватизацією комунальної власності.

Об'єктом дослідження є злочинна діяльність у сфері приватизації комунальної власності та діяльність правоохоронних органів, спрямована на протидію злочинам у зазначеній сфері.

Предметом дослідження є криміналістичний аналіз злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.

Методологія дослідження. Під час написання наукової роботи використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, вибір яких обумовлений особливостями його об'єкту, предмету та мети. Використовуючи діалектичний метод поглиблено термінологічний апарат, з'ясовано сутність та особливості криміналістичної характеристики злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності. Системний метод дозволив дослідити: чинне законодавство, практику його застосування під час розслідування злочинів у сфері приватизації; офіційні, наукові та бібліографічні джерела. Для вирішення інших, поставлених перед виконанням роботи завдань використовувалися методи аналізу та синтезу, узагальнення та інші.

Емпірична база дослідження: статистичні дані Генеральної прокуратури України про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за період з 2016 року по жовтень 2019 року; аналіз відповідей на інформаційні запити від Прокуратури Одеської області, територіального управління Державної судової адміністрації України в Одеській області, Слідчого управління ГУНП в Одеській області, Приморського районного

суду, Суворовського районного суду, Малиновського районного суду, Київського районного суду; аналіз законів України та підзаконних актів; аналіз спеціальної літератури з криміналістики, кримінології; аналіз кримінальних проваджень, розміщених в електронній базі «Єдиний реєстр судових рішень».

Наукова новизна роботи полягає у криміналістичному аналізі злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності частково здійсненого на основі власних спостережень за приватизаційними процесами, а також застосуванні положень сучасного законодавства та матеріалів судової практики 2014 – 2019 років.

Теоретичне значення полягає, у проведеному криміналістичному аналізі злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності. Матеріали наукової роботи можуть використовуватись у навчальних дисциплінах та можуть послужити основою під час розробки програми реформування приватизаційних процесів.

Практичне значення полягає в тому, що основні положення й висновки наукової роботи можуть бути використані для вдосконалення процесу виявлення, розслідування та профілактики злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.

Деякі результати наукового дослідження оприлюднено на: Всеукраїнській науковій конференції студентів та аспірантів «Верховенство права очима правників – початківців», а також на дистанційній Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні проблеми боротьби зі злочинністю та шляхи їх вирішення».

Результати дослідження було впроваджено у навчальний процес (акти впровадження у навчальний процес додаються).

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСІВ ПРИВАТИЗАЦІЇ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У 1991 році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про власність», відповідно до якого визначено три форми власності: державну, комунальну, приватну [6]. Постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.1991 №311 «Про розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць (комунальною власністю)» було затверджено перелік державного майна України, яке передається до власності адміністративно-територіальних одиниць (комунальної власності) [12].

Комунальна власність – як самостійна форма власності, в подальшому була також закріплена у ст. 41 Конституції України, в якій проголошено три форми права власності в Україні – державну, комунальну та приватну [1].

12 червня 1997 р. ухвалено Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», з даною подією деякі вчені пов’язують остаточне завершення процесу формування комунальної власності. Із набранням чинності цим Законом майно, яке до прийняття Конституції України у встановленому законодавством порядку передане державою до комунальної власності адміністративно-територіальних одиниць та набуте ними на інших законних підставах, крім майна, що відчужене у встановленому законом порядку, є комунальною власністю відповідних територіальних громад сіл, селищ, міст. Майно, передане до комунальної власності областей і районів, а також набуте на інших законних підставах, є спільною власністю територіальних громад сіл, селищ, міст, управління яким здійснюють районні та обласні ради або уповноважені ними органи [8].

Головним нормативно-правовим актом, який визначає процедуру приватизації комунального майна є Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна» від 7 березня 2018 року, у п.22 ст.1 якого зазначено, що приватизація державного або комунального майна – це платне відчуження майна,

що перебуває у державній або комунальній власності, на користь фізичних та юридичних осіб, які відповідно до Закону можуть бути покупцями. Основною метою приватизації є прискорення економічного зростання, залучення іноземних і внутрішніх інвестицій, зменшення частки державної або комунальної власності у структурі економіки України, шляхом продажу об'єктів приватизації ефективному приватному власнику [9].

Деякі положення, які регулюють процес приватизації комунальної власності можемо знайти також у Господарському кодексі України, де окрему статтю присвячено питанню приватизації державних та комунальних підприємств [2]; Цивільному кодексі України, яким врегульовано питання набуття права власності у разі приватизації майна, що є в комунальній власності [5]; Земельному кодексі України, в якому передбачено підстави набуття права на землю із земель комунальної власності; порядок безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами [3]. Процес приватизації об'єктів житлового фонду регулюється ЗУ «Про приватизацію державного житлового фонду» від 19.06.1992 [11], ЗУ «Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитку» [10].

Вивчаючи процеси приватизації комунальної власності, особливу увагу необхідно приділити вивченню нормативно-правових актів, які приймаються органами місцевої влади. Таким документом, наприклад, можна вважати Рішення Одеської міської ради № 3059-VII від 21.03.2018 р. «Про приватизацію комунального майна територіальної громади м. Одеси» [13] та Рішення Харківської міської ради № 691/17 від 21.06.2017 р. «Про Програму приватизації та відчуження об'єктів комунальної власності територіальної громади м. Харкова на 2017–2022 рр.» [14], а також Рішення Харківської міської ради № 755/17 від 20.09.2017 «Про затвердження Положення про оренду майна територіальної громади м. Харкова» [15].

РОЗДІЛ 2. КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРИВАТИЗАЦІЄЮ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

2.1. Класифікація злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності

Для надання найбільш точної та повної класифікації доречно застосовувати кримінально-правові та криміналістичні критерії, оскільки саме вони дають змогу врахувати всі деталі механізму – технології злочинної діяльності, їх взаємообумовленість.

Найбільш детальну та широку кримінально-правову класифікацію використовує у своїх наукових роботах Р.В. Комісарчук, який виходячи з аналізу диспозицій статей Особливої частини Кримінального кодексу України, з урахуванням змісту злочинної діяльності, виділяє 3 групи злочинів, що вчиняються у процесі приватизації державного та комунального майна:

1. Базові злочини - безпосередньо пов'язані з приватизацією державного та комунального майна (наприклад ст.233 КК України «Незаконна приватизація державного та комунального майна»);

2. Допоміжні злочини — спрямовані на забезпечення базової злочинної діяльності (наприклад ст.358 КК України «Підrobлення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут, використання підроблених документів»);

3. Супутні злочини, що супроводжують факти незаконної приватизації і пов'язані з порушеннями у сфері господарської діяльності та у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку для отримання конфіденційної інформації (наприклад ст.361 «Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку») [19, С.36-39].

Доцільно також зазначити, що на сьогоднішній день, до супутніх злочинів, що супроводжують факти незаконної приватизації неодмінно необхідно додати

злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Відповідно до структури криміналістичної характеристики, враховуючи особливості сучасного законодавства, удосконалення злочинних навичок у правопорушників та аналізуючи сучасну практику вчинення злочинів у сфері приватизації комунальної власності, можемо надати наступну криміналістичну класифікацію злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності:

1. За суб'єктом вчинення злочину, пов'язаного з приватизацією комунальної власності: вчинені службовими та посадовими особами органів приватизації, які виступають в процесі в статусі продавців об'єктів приватизації; вчинені покупцями об'єктів приватизації; вчинені оцінщиками об'єктів приватизації; вчинені іншими особи, які сприяють процесу приватизації (наприклад, депутати місцевих рад); вчинені шляхом співучасті службових та посадових осіб органів приватизації, які виступають в процесі в статусі продавців об'єктів приватизації з покупцями об'єктів приватизації та/або оцінщиками об'єктів приватизації, та/або іншими особи, які сприяють процесу приватизації (наприклад, депутати місцевих рад); вчинені шахраями, які з метою отримання матеріальної вигоди, пропонують потенційним покупцям посприяти у приватизації об'єкта комунальної власності шляхом залучення власних зв'язків у органах місцевого самоврядування, при цьому отримавши грошові кошти більше не виходять на зв'язок.

2. Аналізуючи положення національного законодавства можна сформулювати перелік об'єктів, які відносяться до комунальної власності, а отже є різновидами предмету злочинного посягання: єдині майнові комплекси комунальних підприємств; рухоме та нерухоме майно комунальних підприємств; об'єкти незавершеного будівництва, законсервовані об'єкти; об'єкти соціально-культурного призначення; інші об'єкти, що не належать до об'єктів великої приватизації тощо; землі комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій; земельні ділянки, що були раніше надані особі у

користування; земельні ділянки із земель комунальної власності в межах, що підлягають одержанню відповідно до норм безоплатної приватизації, визначених Земельним кодексом; об'єкти державного житлового фонду.

3. Місцем вчинення злочину за класичним підходом вважається територія, на якій вчинено злочинне діяння. Щодо злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, місце вчинення злочину умовно можна поділити на такі складові: територія територіальної громади, у власності якої перебуває об'єкт злочинного посягання; конкретна адреса об'єкту злочинного посягання; місцезнаходження органу приватизації комунальної власності, де відбуваються злочинні приватизаційні процеси; місцезнаходження органу місцевого самоврядування, до повноважень якого безпосередньо належить право прийняття рішення щодо надання дозволу на приватизацію; окремо взяті об'єкти (кабінети; ресторани; кафе), де вчиняються окремі дії, направлені на реалізацію злочинного умислу - незаконної приватизації комунального майна.

4. За способами вчинення злочини, пов'язані з незаконною приватизацією комунальної власності поділяються на: відчуження об'єктів комунальної власності неправомочною на це особою та/або шляхом штучного заниження чи отримання недостовірних результатів оцінки об'єкта; вчинені шляхом використання в процесі приватизації документів із недостовірною інформацією щодо об'єкта приватизації та/або покупця; вчинені шляхом віднесення до об'єктів приватизації шляхом злочинних маніпуляцій майна, що не підлягає приватизації; вчинені шляхом укладання фіктивних договорів оренди щодо об'єктів комунальної власності, з метою подальшої приватизації; вчинені шляхом створення фіктивних підприємств/організацій для отримання об'єкту комунальної власності в оренду, з метою подальшої приватизації, використовуючи метод «поліпшення орендованого об'єкту на 25%», яке забезпечується недостовірним висновком експертизи.

Д) вчинені шляхом порушення процедури прийняття рішення про приватизацію об'єкта комунальної власності.

5. За способом приховання злочину, пов'язані з приватизацією комунальної власності поділяються на: вчиненні шляхом замовчування інформації (ненадання органом приватизації комунальної власності відомостей щодо договорів купівлі-продажу об'єкту приватизації, шляхом викупу орендарем із зазначенням покупця та вартості продажу); вчиненні шляхом знищення інформації (ліквідація будь-яких джерел інформації, з яких можна довідатись про незаконність операції; знищення документів); вчиненні шляхом маскуванню інформації (неправомірний процес приватизації маскується під правомірну господарську операцію, шляхом підробки приватизаційних паперів); вчиненні шляхом фальсифікації інформації (підробка документів про оціночну вартість об'єкта); вчиненні шляхом поєднання у собі вищеперерахованих способів, із залученням допоміжних засобів відвернення уваги громадськості та правоохоронних органів від приватизаційних процесів комунального майна (використання корупційних зв'язків у правоохоронних органах; надання нового «інформаційного приводу» для обговорення; видалення інформації у ЗМІ (шляхом викупу тиражу газет, втручання у роботу інформаційних інтернет джерел)).

2.2. Способи вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності

Розпочинаючи дослідження способів підготовки до злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, необхідно зазначити, що ця діяльність є прихованою від сторонніх осіб, у більшості випадків недосяжною для реагування правоохоронних органів.

Одними з етапів підготовки до вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності може бути розробка спільного плану дій корупціонерів, підготовка і прийняття нормативних актів, складання інших документи для створення умов, сприятливих для здійснення запланованого діяння.

Для злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, в яких ініціатором є посадова особа, характерним є їх викриття на стадії підготовки до

вчинення злочину. Для прикладу, необхідно звернути увагу на вирок Київського районного суду м. Одеси від 25.04.2018 по справі № 520/5045/16-к, відповідно до якого визнано винним голову Савранської селищної ради у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України. У даному випадку ми бачимо, що не було завершено процес незаконної приватизації, оскільки голову ради було затримано у момент передачі обумовленої неправомірної вигоди у сумі 35000 гривень за підписання та видачу рішення Савранської селищної ради № 1275-VI від 26.06.2015 року «Про надання в оренду частини будівлі «Центру культурних та побутових послуг» та укладання угоди про надання в оренду ФОП в строкове платне користування 168,40 м. кв., які є частиною нежитлової будівлі «Центру культурних та побутових послуг» по вул. Леніна, 2 в смт Саврань на 3-му поверсі, терміном на 2 роки 11 місяців, з послідуочим правом викупу, для розміщення підприємства з надання послуг швидкого харчування». Отже було виконано лише частину дій, направлених на реалізацію злочинного умислу, які можна охарактеризувати як готування до здійснення операції з незаконної приватизації [28].

До способів вчинення злочинів, пов'язаних з незаконною приватизацією комунальної власності можемо віднести:

А) відчуження об'єктів комунальної власності неправомочною на це особою та/або шляхом штучного заниження чи отримання недостовірних результатів оцінки об'єкта.

Цікавою для дослідження є справа № 757/59323/18-к, яка на сьогоднішній день розглядається Печерським районним судом м. Києва. Управлінням з розслідування злочинів, вчинених злочинними організаціями Головного слідчого управління Генеральної прокуратури України здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні №42013000000000273 від 01.08.2013, зокрема за епізодами №№5, 17 та 18 за фактами відчуження нежилого будинку комунальної власності міста Києва по АДРЕСА_1, літ. «Д» за заниженою

вартістю, його незаконної приватизації неправомочною особою та подальшої легалізації, за ознаками злочинів, передбачених ч. 2 ст. 364-1, ч. 2 ст. 233 та ч. 2 ст. 209 КК України (див. ДОДАТОК 8) [37].

Б) використання в процесі приватизації підроблених документів, документів із недостовірною інформацією щодо об'єкта приватизації та/або покупця; віднесення до об'єктів приватизації шляхом злочинних маніпуляцій майна, що не підлягає приватизації;

Цікавою для вивчення є схема заволодіння земельними ділянками депутатом Київради, наведена на офіційному сайті Національного антикорупційного бюро. За версію слідства, суть схеми полягала в тому, що депутат Київської міської ради доручив своєму родичу знайти осіб, на яких можна приватизувати земельні ділянки у Шевченківському районі м. Києва, що перебувають у комунальній власності, після чого ініціював включення до порядку денного Комісії Київської міської ради питання про виділення землі, а згодом – голосував за прийняття Київською радою рішення про передачу трьох земельних ділянок загальною площею 0,26 га безоплатно за підробленими документами у власність заздалегідь визначеним особам, про що останнім на той час не було відомо. Ці особи в подальшому перереєстрували право власності на землю згаданому родичу посадовця, який, в свою чергу, вніс ділянки до статутного фонду заснованого ним товариства. У подальшому, як з'ясувало слідство, корпоративні права згаданого товариства були відчужені на користь компанії-забудовника, яка у даний час здійснює будівництво багатоповерхового житлового будинку на території зазначених незаконно відчужених земельних ділянках. За домовленістю між компанією-забудовником та затриманим депутатом Київради останньому мала відійти частка прибутку від продажу квартир у збудованому будинку. 13 вересня детективи Національного антикорупційного бюро України під процесуальним керівництвом прокурорів САП затримали депутата Київської міської ради та його ймовірного спільника за

підозрою у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ст.191 та ст.209 КК України (див. ДОДАТОК 9) [35].

В) укладання фіктивних договорів оренди щодо об'єктів комунальної власності, з метою подальшої приватизації;

Г) створення фіктивних підприємств/організацій для отримання об'єкту комунальної власності в оренду, з метою подальшої приватизації, використовуючи метод «поліпшення орендованого об'єкту на 25%», яке забезпечується недостовірним висновком експертизи.

Останні два способи вчинення злочину, пов'язаного з приватизацією комунального майна є одними із найскладніших для виявлення та розслідування, саме тому на сьогоднішній день вкрай складно знайти хоча б один обвинувальний вирок, у матеріалах справи якого містяться ознаки даних способів.

Спосіб вчинення досліджуваної категорії злочину є динамічним поняттям, який з розвитком суспільних відносин набуває нові форми.

Аналізуючи практику приватизаційних процесів, законодавцю та правоохоронним органам доцільно звернути увагу на систематичне порушення органами місцевого самоврядування законодавчих процедурних вимог при прийнятті рішення про приватизацію об'єкта комунальної власності. Прикладом даного порушення, можна зазначити – винесення на розгляд міською радою проекту рішення про включення до переліку об'єктів, що підлягають приватизації нового об'єкту та його приватизацію, пізніше ніж за 20 днів до дати їх фактичного розгляду з метою прийняття, що суперечить ЗУ «Про доступ публічної інформації».

Вказуючи на дану проблему, необхідно звернути увагу на рішення Приморського районного суду м. Одеси від 16 січня 2019 року по справі № 522/19971/16-а, у якому визнано протиправною бездіяльність Виконавчого комітету Одеської міської ради, як суб'єкта владних повноважень, щодо не оприлюднення і не публікації, не пізніше ніж за 20 робочих днів до дня

проведення пленарного засідання сесії міської ради 30.06.2016 р. проекту рішення Одеської міської ради VII скликання «Про надання дозволу ТОВ «Сан марин» на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, орієнтовною площею 2,6500 га, за адресою: АДРЕСА_2, для експлуатації та обслуговування оздоровчо-спортивної бази» та визнано протиправним та скасовано рішення Одеської міської ради № 942-VII від 30.06.2016 року «Про надання дозволу ТОВ «Сан марин» на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, орієнтовною площею 2,6500 га, за адресою: АДРЕСА_2, для експлуатації та обслуговування оздоровчо-спортивної бази». Аналізуючи встановлені судом обставини справи, суд дійшов висновку про те, що відповідач порушив встановлену процедуру оприлюднення проекту спірного рішення міської ради, що порушує права та охоронювані законом інтереси позивача [33].

Способи вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності характеризуються складними для виявлення та розслідування схемами, із залученням великої кількості осіб, у тому числі суб'єктів владних повноважень. Серед найпоширеніших схем вчинення злочинів пов'язаних з приватизацією комунальної власності у містах, можна виділити наступні:

1. Потенційний покупець звертається до органу приватизації комунальної власності, з метою приватизації, наприклад, земельної ділянки. Представник органу приватизації надає роз'яснення щодо процесу приватизації, зазначаючи, що процес є достатньо складним та довготривалим, та прийняття позитивного рішення на його користь можливо тільки у разі надання неправомірної вигоди. Зазвичай сума неправомірної вигоди поділяється на частини: за підготовку приватизаційних документів; за прийняття їх органом приватизації та їх подальше оформлення у вигляді проекту рішення сесії; за позитивне рішення профільної комісії, яка у свою чергу приймає рішення щодо винесення проекту рішення на розгляд на сесії ради; за прийняття радою рішення на користь покупця; за оформлення документів, що підтверджують право власності (див. ДОДАТОК 11).

2. Потенційний покупець звертається до органу приватизації комунального майна з метою приватизації, наприклад, нежитлового приміщення. В обхід процедури аукціону, представник органу приватизації, пропонує за неправомірну вигоду взяти дане приміщення в оренду, з метою подальшого викупу. Даний процес поділяється на 2 етапи: передання комунального майна в оренду та приватизація об'єкту. Сума неправомірної вигоди на першому етапі поділяється на частини: за підготовку документів необхідних для оренди комунального майна; за позитивне рішення органом, відповідальним за оренду комунального майна на користь орендаря; за оформлення документів, що підтверджують право оренди. Сума неправомірної вигоди на другому етапі поділяється на частини: за підготовку оцінки майна суб'єктом оціночної діяльності; за подальше оформлення документів органом приватизації у вигляді проекту рішення сесії; за позитивне рішення профільної комісії, яка у свою чергу приймає рішення щодо винесення проекту рішення на розгляд сесії ради; за прийняття радою рішення на користь покупця; за оформлення документів, що підтверджують право власності (див. ДОДАТОК 12).

3. Особа, зі стійкими корупційними зв'язками, з метою власного збагачення, зацікавлена у приватизації об'єктів комунального майна для подальшого продажу або використання у особистих цілях. Для маскуванню свого наміру, особа використовуючи «підставних осіб», за допомогою корупційних зв'язків у органах приватизації та місцевого самоврядування, укладає договір оренди комунального майна із заниженою ринковою вартістю майна та через невеликий проміжок часу (зазвичай, вже на наступній сесії ради), використовуючи рішення незалежної оцінки суб'єкта оціночної діяльності, яким підтверджується, що орендарем здійснено поліпшення орендованого майна, які неможливо відокремити від відповідного об'єкта без заподіяння йому шкоди, в розмірі не менш як 25 відсотків ринкової вартості майна, визначеної суб'єктом оціночної діяльності для цілей оренди майна (зазвичай, також недостовірне)[9], приватизує об'єкт комунальної

власності на «підставних осіб» та в подальшому переоформлює право власності на себе (див. ДОДАТОК 13).

4. Ускладненим варіантом схеми є випадок, коли об'єкт, який цікавить потенційного покупця уже був приватизований іншою особою. У даному випадку орган приватизації за неправомірну вигоду ініціює судовий спір щодо розірвання договору купівлі продажу, посиляючись на нібито введення покупцем органу приватизації в оману, шляхом надання недостовірних відомостей. В подальшому, коли об'єкт повертається до комунальної власності, використовується одна із вищеперелічених схем (див. ДОДАТОК 14).

2.3. Характеристика осіб, причетних до вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності

Аналізуючи положення законодавства, судову практику та доктринальні джерела, можна зазначити, що суб'єктами вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності можуть бути службові та посадові особи органів приватизації, покупці та оцінщики майна, а також інші особи, які сприяють процесу приватизації (депутати, чиновники та особи, пов'язані з ними (помічники, секретарі, родичі, тощо)).

Відповідно до ст. 8 ЗУ «Про приватизацію державного та комунального майна» покупцями об'єктів приватизації можуть бути: громадяни України, іноземні громадяни; юридичні особи, зареєстровані на території України, крім передбачених частиною другою цієї статті; особи інших держав, крім передбачених частиною другою даної статті [9] . При цьому притягнення до відповідальності юридичної особи теоретично можливе у випадку вчинення таких супутніх злочинів, що супроводжують факти незаконної приватизації як - підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368⁴ КК України), пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (369 КК України), зловживання впливом (ст. 369² КК України), у випадку, якщо вони спрямовані на отримання даною юридичною особою неправомірної вигоди або створення умов для

отримання такої вигоди, а так само на ухилення від передбаченої законом відповідальності. Проте, як свідчить практика, на сьогоднішній день жодну юридичну особу, за фактом вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, не було притягнуто до кримінальної відповідальності.

Так само не було притягнуто до кримінальної відповідальності за фактом вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності іноземців.

Характеризуючи суб'єктів злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, у першу чергу, необхідно звернути увагу на кримінально-правову характеристику загального суб'єкту.

Першою ознакою суб'єкта будь-якого злочину є те, що ним, відповідно до чинного законодавства, може виступати тільки фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Невід'ємною ознакою суб'єкта злочину є осудність.

Наступною ознакою обов'язковою для суб'єктів злочину, в тому числі і пов'язаних з приватизацією комунальної власності є досягнення особою, яка вчинила злочин, віку з якого настає кримінальна відповідальність. Щодо даної категорії злочинів необхідно зазначити, що суб'єкт обов'язково має бути наділений повною цивільною дієздатністю. Деякі вчені, як, наприклад, Т. Я. Крих, зазначають про недоцільність визнання суб'єктом злочину, передбаченого ст.233 КК України, осіб у віці з 16 років, наголошуючи на тому, що купівля-продаж державного, комунального майна не відносяться до числа дрібних побутових правочинів, а отже не можуть укладатись особами, які не досягли неповноліття [21]. Проте, з цим складно погодитись, оскільки у ст.34 та 35 Цивільного кодексу України, зазначено випадки, у яких особа може бути наділена повною цивільною дієздатністю до досягнення нею 18 років, так наприклад, повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і яка бажає займатися підприємницькою діяльністю, за наявності письмової згоди на це батьків (усиновлювачів), піклувальника або органу опіки та

підкупування така особа може бути зареєстрована як підприємець, у цьому разі фізична особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту державної реєстрації її як підприємця. У цьому випадку повна цивільна дієздатність, надана фізичній особі, поширюється на всі цивільні права та обов'язки [5].

Положення про загального суб'єкта злочину доцільно застосовувати характеризуючи покупців об'єктів комунальної власності, які фігурують у провадженнях щодо незаконної приватизації. Такі особи зазвичай характеризуються довірливістю, низькою правосвідомістю та бажанням швидкого результату в обхід офіційній процедурі приватизації. Вони часто мають знайомих у органах приватизації комунальної власності або органах місцевого самоврядування.

Як свідчить дослідження матеріалів судової практики, найчастіше у справах, пов'язаних з незаконною приватизацією комунальної власності, фігурують саме службові особи органів місцевого самоврядування, які пропонують потенційним покупця посприяти у наданні дозволу на приватизацію, зокрема, обіцяючи за допомогою інших осіб здійснити оцінку об'єкту за заниженими цінами або використовують власні повноваження, авторитет та корупційні зв'язки для отримання комунального майна у власність та оформлення його на «підставних» осіб, з метою подальшого переоформлення, відчуження та отримання вигоди.

Відповідно до ст.18 КК України спеціальним суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, злочин, суб'єктом якого може бути лише певна особа [4].

Положення про спеціального суб'єкта злочину доцільно застосовувати характеризуючи службових осіб органів приватизації, оцінщиків майна, а також інших осіб, які сприяють процесу приватизації комунальної власності та, які фігурують у провадженнях щодо злочинів, пов'язаних з незаконною приватизацією(депутати, чиновники). Характерним для даних осіб є використання службового становища з метою особистого збагачення, цинізм у ставленні до

інших людей, зневага до моральних цінностей суспільства та авторитету держави, правовий нігілізм, схильність до обману. Зовні дані особи мають вигляд інтелігентних, впевнених у собі, освічених та поважних людей, викликають довіру. Характерним для них є вміння переконувати.

Цікавий суб'єктний склад наведений у справі № 1519/1004/2012, яка розглядалась Малиновським районним судом м. Одеси. Відповідно до матеріалів справи, голова Фонтанської сільської ради Комінтернівського району Одеської області, починаючи з листопада 2006 року, вступив у злочинну змову з депутатом Фонтанської сільської ради та депутатом Фонтанської сільської ради, який був секретарем постійної комісії з питань землекористування. Використовуючи злочину схему, направлену на незаконну приватизацію земельних ділянок, з метою її подальшого збуту, впродовж 2007-2008 року фігурантами справи було здійснено незаконну приватизацію більше 30 земельних ділянок комунальної власності та замах на незаконну приватизацію ще 22 земельних ділянок комунальної власності, чим завдали матеріальні збитки територіальній громаді, в особі – Фонтанської селищної ради в особливо великих розмірах. Особи визнанні винними у вчиненні злочинів, передбачених ч.5 ст.191, ст.15 ч.5 ст. 191, ч. 2 ст. 209, ч. 2 ст. 366, ч. 4 ст. 358, ч. 3 ст. 28 ч. 2 ст. 366, ч. 3 ст. 28 ч. 4 ст. 358 КК України (див. ДОДАТОК 10) [29].

Окремо необхідно розглядати випадки, коли комунальне майно – стає предметом шахрайства. Злочинці, з метою отримання матеріальної вигоди, пропонують потенційним покупцям посприяти у приватизації об'єкта комунальної власності, шляхом залучення власних зв'язків у органах місцевого самоврядування, при цьому отримавши грошові кошти більше не виходять на зв'язок.

Ще одним випадком, в якому діяння особи кваліфікуються як шахрайство, є отримання особою безоплатно у власність земельну ділянку, свідомо розуміючи, що попередньо право на безоплатну приватизацію ним уже було використано, тим

самим здійснюючи так звану «подвійну приватизацію» землі. У даному випадку характерним є загальний суб'єкт. Суб'єктом шахрайства може бути відповідно до чинного кримінального законодавства України лише фізична особа, яка досягла на момент вчинення злочину 16 років. Більшість шахраїв мають здібності до переконання, швидко викликають довіру оточуючих, схильні до брехні.

Аналізуючи судову практику можна побачити, що до відповідальності за злочини у сфері приватизації у великих містах найчастіше притягаються рядові працівники органів приватизації та органів місцевого самоврядування, у той час, як по областях можна побачити тенденцію притягнення до відповідальності – міських, селищних голів, депутатів, начальників департаментів тощо.

РОЗДІЛ 3. ЗМІ ТА ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ У ПРОТИДІІ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З ПРИВАТИЗАЦІЄЮ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Взаємодія правоохоронних органів зі ЗМІ та громадськими об'єднаннями є однією з прогресивних та мало досліджених складових методики протидії злочинам, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.

До основних напрямів взаємодії правоохоронних органів зі ЗМІ відносять: формування суспільної думки щодо питань боротьби зі злочинністю; поглиблення правової проінформованості населення; інформування про діяльність правоохоронних органів; забезпечення розкриття та розслідування злочинів; профілактику правопорушень [17].

На сьогоднішній день, до вищезазначеного переліку доцільно буде додати такий напрям взаємодії, як виявлення злочину. Однак важливо, щоб така співпраця ЗМІ та правоохоронних органів не стала засобом досягнення політичних, економічних чи інших інтересів, не використовувалась на замовлення або для дискредитації окремих осіб.

Одним із засобів отримання ЗМІ інформації про порушення приватизаційних процесів є власні «журналістські розслідування». Одним із найобширніших журналістських розслідувань стало розслідування, у розрізі кожного з обласних центрів України, щодо того хто купував комунальну нерухомість у 2016 році. Агенція журналістських розслідувань «Четверта влада» опублікувала частину розслідування, яка стосується «розпродажу» майна у західному регіоні України (Луцьк, Рівне, Львів, Ужгород, Івано-Франківськ, Чернівці, Тернопіль, Хмельницький) [23]. Інформація про південний регіон була опублікована на сайті Одеського центру публічних розслідувань [24], про східний – у БюроUA [25]. Інформацію про центральний регіон опублікувало Вінницьке агентство журналістських розслідувань [26].

Доцільно також зазначити, що ЗМІ здійснюють наглядові функції за приватизаційними процесами. Наприклад, у м. Одеса журналісти інформаційного

порталу «Ізбірком» відвідують кожне засідання комісії Одеської міської ради, за результатами проведення якого, на своєму сайті публікують статті щодо рішень прийнятий даною комісією. Це є особливо актуально, у зв'язку з тим, що комісії за день до засідання ради можуть прийняти рішення щодо винесення проекту рішення «з голосу», ознайомитись з яким до його безпосереднього розгляду на сесії міської ради не є можливим. Наприклад, за результатами депутатської комісії з комунальної власності, засідання якої відбулось 29 жовтня 2019 року було прийнято рішення винести на розгляд сесії міської ради 30 жовтня 2019 року проект рішення «Про включення до Переліку об'єктів малої приватизації комунальної власності територіальної громади м. Одеси, що підлягають приватизації у 2019 році, нежитлової будівлі туалету, яка розташована за адресою: м. Одеса, пров. Кренкеля, 4-Б, та її приватизацію». Інформацію щодо даного рішення можна було побачити лише на інформаційних ресурсах ЗМІ, оскільки на жодному офіційному інформаційному порталі Одеської міської ради інформації щодо даного проекту рішення зазначено не було. Більше того, зі змістом даного проекту рішення депутати Одеської міської ради мали можливість ознайомитись лише безпосередньо у день сесії 30 жовтня 2019 року, а сам проект був включений до порядку денного «з голосу» головою комісії з комунальної власності.

Роль громадських об'єднань у протидії злочинам, пов'язаним з приватизацією комунальної власності полягає у нас здійсненні громадського контролю за приватизаційними процесами; сприянні поширенню інформації щодо особливостей приватизаційних процесів, шляхом заснування власних каналів інформації (наприклад, сторінки у соціальних мережах); виступ у якості заявників щодо порушень, пов'язаних з приватизаційними процесами.

Наприклад, громадська організація «Харківський антикорупційний центр» проаналізував дані Харківської мерії щодо приватизації комунальної нерухомості в червні 2018 року. Аналіз показав, що ФОП придбала приміщення по проспекту Незалежності, 1 площею 103 кв м. за 251 тис грн. Вартість квадратного

метра склала 2 425 грн., що більш ніж втричі дешевше ринкових пропозицій. Підприємець зареєстрована в квартирі по проспекту Науки, співвласником якої є директор Департаменту у справах інформації та зв'язків з громадськістю Харківської міськради, а сама покупець є відомою тележурналісткою та ведучою. Крім того, в червні інший ФОП придбав приміщення площею 142 кв м в будинку по пр. Незалежності, 5. Ця купівля обійшлася йому в 6 747 грн/кв м. Людина з таким ПІБ є помічником нардепа та неодноразово виступав в підтримку мера Харкова. Ще одним ФОП,, який придбав приміщення по проспекту Гагаріна, 56 за 289 тис грн. (3 594 грн./кв м) став чоловік, який в 2016 році подавав декларацію як заступник начальника юридичного відділу в КП «Жилкомсервіс». Крім цього, у людини з таким ПІБ дружина працює в юридичному департаменті Харківської міськради. З відкритих джерел відомо, що схоже приміщення площею 52 кв.м. в районі метро проспект Гагаріна продається за \$35 тис., тобто по 18 тис грн/ кв м [27]. В подальшому щодо даних випадків відкрито кримінальне провадження, де посадовці Харківської міської ради підозрюють у попередній змові для приватизації даних об'єктів комунальної власності по заниженим цінам [32].

Розмірковуючи щодо результативності та доцільності взаємодії правоохоронних органів із ЗМІ та громадськими об'єднаннями у процесі виявлення, розслідування та профілактики злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, в першу чергу, необхідно зазначити, що даного роду взаємодія є достатньо ефективною в плані оперативного реагування на дані правопорушення.

Зазвичай, представники ЗМІ та громадських об'єднань мають набагато більше власних джерел інформації щодо можливих злочинних маніпуляцій з комунальною власністю. Враховуючи специфіку діяльності, представники ЗМІ та громадських об'єднань намагаються максимально контролювати приватизаційні процеси, що зазвичай полягає у наступних діях:

1. Особиста присутність на засіданнях органів приватизації, депутатських комісій та сесіях рад на яких вирішується питання щодо приватизації комунальної власності;

2. Направлення інформаційних запитів до органів приватизації, органів місцевої влади, з метою отримання додаткової інформації щодо приватизації конкретного об'єкту;

3. Отримання за допомогою власних зв'язків інформацію від чиновників, депутатів, покупців об'єктів комунальної власності щодо порушень, які мають місце при здійсненні приватизації об'єктів комунальної власності;

4. Отримання інформації, внаслідок самостійного вивчення матеріалів та документів, аналізу судової практики та зіставлення фактів.

Інформація, що знаходиться у ЗМІ та громадських об'єднань, може сприяти формуванню вірного напрямку діяльності правоохоронних органів під час розслідування досліджуваної категорії злочинів, моделюванню слідчої ситуації максимально наближеної до дійсності, а також виявленню співучасників злочинів.

Інформація, отримана правоохоронними органами від ЗМІ та громадських об'єднань, при правильному процесуальному оформленні у межах закону, згодом може бути використана у якості доказів у кримінальному провадженні.

Необхідно зазначити, що незважаючи на видимі переваги даного роду взаємодії, на сьогоднішній день співпраця ЗМІ, громадських об'єднань та правоохоронних органів не є поширеним явищем.

По-перше, це пов'язано з небажанням правоохоронних органів співпрацювати зі ЗМІ та громадськими об'єднаннями, оскільки здебільшого надану ними інформації складно оформити як належний доказ.

По-друге, ЗМІ та громадські об'єднання не зацікавлені у співпраці з правоохоронними органами, оскільки зважаючи на специфіку їх діяльності, зазвичай важливим для них є створення саме яскравого інформаційного приводу

для обговорення, а не сприяння вирішенню ситуації та усунення правопорушень, відповідно до закону.

По-третє, отримання неправомірної вигоди є поширеним явищем не тільки у правоохоронних органах, а й у журналістському середовищі та серед громадських об'єднань. Справа у тому, що дуже часто ЗМІ та громадські об'єднання отримують гроші за поширення сумнівної інформації, метою якої є створення сприятливого чи несприятливого інформаційного середовища для тих чи інших осіб, яке безпосередньо впливає на думку населення. Саме інформація, яку поширюють ЗМІ та громадські об'єднання потребує детальної та ретельної перевірки.

По-четверте, ЗМІ та громадські об'єднання через недовіру до правоохоронних органів, надають перевагу радикальним методам боротьби з правопорушеннями, у сфері приватизації, уникаючи звернення до правоохоронних органів. Прикладом цього можуть слугувати мітинги та акції протестів, направлені на підривання авторитету органів місцевої влади серед населення (виборчого електорату).

По-п'яте, правоохоронні органи свідомо ігнорують інформацію, отриману від ЗМІ та громадських об'єднань, через стійкі корупційні зв'язки із органами приватизації та органами місцевого самоврядування, посадові особи яких і фігурують у справах, пов'язаних з незаконною приватизацією комунального майна. Більше того, непоодинокими є випадки, коли звернення до правоохоронних має фатальні наслідки для журналістів або членів громадських об'єднань, які в подальшому стають жертвами переслідувань та насильницьких злочинів.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження можливо зробити наступні висновки:

1. Комунальна власність – як предмет злочинного посягання є цікавою для представників криміногенної спільноти, оскільки розробивши план дій, прийомів, методів та форм здійснення злочинного посягання, визначившись з розподілом рольових функцій усіх учасників незаконної приватизації та створивши за допомогою корумпованих зв'язків сприятливу обстановку для вчинення злочину, у них з'являється можливість укласти договірну угоду на умовах, що є вигідними для злочинців та вкрай збитковими для місцевого бюджету.

2. Незважаючи на те, що однією із головних ідей приватизації з початку її впровадження було створення дієвого механізму раціонального та ефективного використання комунальної власності, надання громадянам доступу до придбання комунальної власності на засадах рівності та справедливої конкуренції, а сам процес приватизації передбачав здійснення на засадах законності, державного регулювання і контролю, на даний момент, приватизація супроводжується великою кількістю криміногенних факторів по всій Україні. Злочини, пов'язані з приватизацією комунальної власності, є на даний момент одними із найобговорюваніших у засобах масової інформації та при цьому продовжують залишатись одним із найлатентніших видів злочинів, причину цього багато хто вбачає у відсутності достатнього рівня знань та вмінь у працівників правоохоронних органів для своєчасного виявлення та ефективного розслідування таких злочинів, а також стійкі корупційні зв'язки, що супроводжують приватизаційні процеси.

3. Незважаючи на наявність спеціальної норми ст. 233 КК України, яка передбачає відповідальність за незаконну приватизацію державного та комунального майна, на практиці вона майже не застосовується. Найчастіше кримінальна відповідальність за злочини, пов'язаних з незаконною приватизацією комунального майна настає за злочини у сфері службової діяльності та

професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг або за підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут, використання підроблених документів.

Що стосується незаконної приватизації земельної ділянки, то законодавець не відносить її до злочину, передбаченого ст.233 КК України, на практиці діяння особи, у разі отримання безоплатно у власність земельної ділянки, свідомо розуміючи, що попередньо право на безоплатну приватизацію нею уже було використано, тим самим здійснивши так звану «подвійну приватизацію» землі, без корупційної складової, кваліфікуються як шахрайство, зазвичай у сукупності зі ст. 358 КК України.

Така ситуація склалась через те, що ст. 233 КК України не відображає всі фактичні порушення, які відбуваються в цій сфері. До діянь за які передбачена відповідальність за даною статтею відносяться: приватизація державного, комунального майна шляхом заниження його вартості; приватизація державного, комунального майна шляхом заниження його вартості через визначення її у спосіб, не передбачений законом; приватизація державного, комунального майна шляхом використання підроблених приватизаційних документів; приватизація майна, яке не підлягає приватизації згідно з законом; приватизація майна неправомочною особою.

Перелічені форми злочинної діяльності не вичерпують усі можливі випадки незаконної приватизації державної, комунальної власності. Зокрема, зовсім відсутньою є норма закону, яка б прямо передбачала кримінальну відповідальність за незаконну приватизацію земельної ділянки чи об'єктів житлового фонду.

Аналізуючи практику приватизаційних процесів, законодавцю та правоохоронним органам доцільно звернути увагу на систематичне порушення органами місцевого самоврядування законодавчих процедурних вимог при прийнятті рішення про приватизацію об'єкта комунальної власності. Прикладом даного порушення, можна зазначити — винесення на розгляд радою проекту

рішення про включення до переліку об'єктів, що підлягають приватизації нового об'єкту та його приватизацію, пізніше ніж за 20 днів до дати їх фактичного розгляду з метою прийняття, що суперечить ЗУ «Про доступ публічної інформації».

Аналізуючи положення законодавства, судову практику та правову доктрину, враховуючи власні спостереження, необхідно зазначити, що для того, щоб нейтралізувати причини і умови, що сприяють вчиненню злочинів у сфері приватизації комунальної власності, доцільно: гармонізувати приватизаційне законодавство як на державному, так і місцевому рівні; здійснювати постійний контроль та оперативне супроводження процесу передачі комунального майна; організувати проведення перевірок відповідності чинному законодавству та економічній обґрунтованості вартісної оцінки об'єктів приватизації; налагодити регуляторний обмін оперативною інформацією стосовно приватизації комунального майна між Фондом державного майна України та приватизаційними органами місцевого самоврядування; створити незалежний контролюючий орган, який буде здійснювати перевірку кожної приватизаційної операції щодо комунального майна на відповідність законодавству України, дотримання процедури та економічної обґрунтованість .

Ефективне запобігання злочинним проявам у сфері приватизації потребує комплексного системного підходу і органічного поєднання профілактичних, правоохоронних заходів, чітко визначених пріоритетів та належного правового забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Нормативно – правові акти:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – с. 141. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>;
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15>;
3. Земельний кодекс України від 25.10.01 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>;
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>;
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>;
6. Закон України «Про власність» від 07.02.1991 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/697-12>;
7. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2939-17>;
8. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 12.06.1997 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/print>;
9. Закон України від 07.03.2018 «Про приватизацію державного і комунального майна» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>;
10. Закон України від 04.09.2008 «Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитку» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-17>;

11. Закон України від 19.06.1992 «Про приватизацію державного житлового фонду» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12>;

12. Постанова Кабінету Міністрів України “Про розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць (комунальною власністю)” від 05.11.1991 №311. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/311-91-%D0%BF>;

13. Рішення Одеської міської ради № 3059-VII від 21.03.2018 р. «Про приватизацію комунального майна територіальної громади м. Одеси» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://omr.gov.ua/ua/acts/council/104960/>;

14. Рішення Харківської міської ради № 691/17 від 21.06.2017 р. «Про Програму приватизації та відчуження об'єктів комунальної власності територіальної громади м. Харкова на 2017–2022 рр.» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://kharkiv.rocks/reestr/660463>;

15. Рішення Харківської міської ради № 755/17 від 20.09.2017 «Про затвердження Положення про оренду майна територіальної громади м. Харкова» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://kharkiv.rocks/reestr/672946>;

Спеціальна література:

16. Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы. М. : Юрид. лит., 1987. 270 с.;

17. Волошин О. Хто і за скільки купив комунальну нерухомість в обласних центрах заходу України у 2016-му [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://4vlada.com/rivne/51606>;

18. Волошин О. ХТО КУПИВ УКРАЇНУ (ПІВДЕНЬ): РОЗПРОДАЖ КОМУНАЛЬНОЇ НЕРУХОМОСТІ [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

<https://izbirkom.org.ua/publications/tsentr-publichnykh-rassledovani-32/2017/khto-kupiv-ukrayinu-pivden-rozprodazh-komunalnoyi-nerukhomosti-5963/>;

19. Волошин О. Хто купив Україну (Схід): розпродаж комунальної нерухомості 2016 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://buroua.com/khto-kupiv-ukrainu-rozprodazh-komunal/>;

20. Волошин О. Хто купив Україну (Центр): минулорічний розпродаж комунальної нерухомості [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://vajr.info/zhurnalistski-rozsliduvannya/hto-kupiv-ukrayinu-tsentr-minulorichnij-rozprodazh-komunalnoyi-nerukhomosti/>;

21. Журавель В.А. Проблеми теорії та методології криміналістичного прогнозування. Харків: Право. 1999. - 304 с;

22. Комісарчук Р.В. Основи розслідування фактів незаконної приватизації державного та комунального майна: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Руслан Васильович Комісарчук. - Одеса, 2008. - 237 с.;

23. Комісарчук Р. В. Розслідування незаконної приватизації державного та комунального майна : монографія / Р. В. Комісарчук ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - О. : Фенікс, 2011. - 222 с;

24. Крих Т.Я. Незаконна приватизація державного, комунального майна за кримінальним правом України: юридичний аналіз складу злочину: Дис. ... канд. юрид. наук. — Львів, 2010. — 239 с.;

25. Крих Т.Я. Суб'єкт незаконної приватизації державного, комунального майна / Крих Т.Я. // Науковий часопис Хмельницького університету управління та права «Університетські наукові записки». — 2008. — № 3 (27). — С. 272–275.;

26. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. Джужі О.М., Савченка А.В., Чернея В.В.. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.;

27. Харківський антикорупційний центр. ХАРКІВСЬКА МІСЬКРАДА ЗА БЕЗЦІНЬ ПРОДАЛА ПРИМІЩЕННЯ В ЦЕНТРІ МІСТА [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

<https://www.facebook.com/anticor.kharkiv/photos/a.1617708965171990.1073741828.1617481768528043/2129753760634172/?type=3&theater;>

Матеріали практики:

28. Вирок Київського районного суду від 25.04.2018 по справі № 520/5045/16-к [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73648691>;

29. Вирок Малиновського районного суду від 23.04.2014 по справі № 1519/1004/2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/39678486>;

30. Вирок Приморського суду м. Одеса від 15.03.2014 по справі № 1522/27694/12 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38299526>;

31. Вирок Теплодарського міського суду Одеської області від 08.07.2019 по справі № 516/32/17 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/8289079>;

32. Прес-служба прокуратури Харківської області. Прокуратура розпочала розслідування за фактом розпродажу комунальної нерухомості за заниженими цінами [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://khar.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=232895;

33. Рішення Приморського районного суду м. Одеси від 16 січня 2019 року по справі № 522/19971/16-а [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79456786>;

34. Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності // Офіційний сайт Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820;

35. Схема заволодіння земельними ділянками депутатом Київради// Офіційний сайт Національного антикорупційного бюро [Електронний ресурс]. —

Режим доступу: <https://nabu.gov.ua/open-office/biblio/schemes/shema-zavolodinnya-zemelnymy-dilyankamy-deputatom-kyyiv rady>;

36. Ухвала слідчого судді Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 14 червня 2019 року по справі № 335/6356/19 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82486209>;

37. Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 04.01.2019 по справі № 757/59323/18-к [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79424259>;

38. Ухвала слідчого судді Комінтернівського районного суду Одеської області від 11 жовтня 2019 року по справі № 519/787/19 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85176239>;

39. Ухвала слідчого судді Придніпровського районного суду м. Черкаси від 19 серпня 2019 року по справі № 711/6687/19 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83890507>.

ДОДАТКИ
ДОДАТОК 1

КИЇВСЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД м. ОДЕСИ

вул. Варненська, 3 «б», м. Одеса, 65080, тел.: +38(048)753-18-26
E-mail: inbox@ki.od.court.gov.ua Web www.ki.od.court.gov.ua Код ЄДРПОУ 02892928

4.11.19 № Є/17-1447
№ _____ від _____

Для відома: Територіальне управління Державної судової
адміністрації України в Одеській області
/ 65005, м. Одеса, вул. Бабеля, 2

Шифр "приватна власність"

Київський районний суд м. Одеси повідомляє Вам інформацію на виконання листа №2-2918/19 від 28.10.2019 року, що в провадженні суду не перебуває кримінальних проваджень за ст.233 КК України, та за вказаний період часу обвинувальних актів за ст.233 КК України до суду не надходило.

Заступник голови
Київського районного суду
м. Одеси

М.М. Тонконоженко

Вик.Петренко К.Р.
Тел.: 753-18-26

ДОДАТОК 2

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ
Територіальне управління Державної судової адміністрації України
в Одеській області

вул. Бабеля, 2, м. Одеса, 65005, тел./факс: (0482)32-34-06,
e-mail: inbox@od.court.gov.ua, web: <http://court.gov.ua/tu16/>, код ЄДРПОУ: 26302945

на № 28.10.2019 від № 2-инг/кбс-19-61/19

Шифр "приватна власність"

До територіального управління з Прокуратури Одеської області надійшов Ваш інформаційний запит від 14.10.2019 року, щодо кримінальних проваджень за статтею 233 КК України.

Повідомляємо, що відповідно до ст. 1. ЗУ «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон) публічна інформація - це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

В ч. 3 ст. 22 Закону вказано, що розпорядник інформації, який не володіє запитуваною інформацією, але якому за статусом або характером діяльності відомо або має бути відомо, хто нею володіє, зобов'язаний направити цей запит належному розпоряднику з одночасним повідомленням про це запитувача.

У зв'язку з чим, вищевказаний запит направлено до місцевих загальних судів м.Одеси, для розгляду та надання Вам відповіді.

Начальник управління

Т. Лукаш

ДОДАТОК 3

Приморський районний суд міста Одеси

65029, м.Одеса, вул.Балківська, 33, тел.048-753-18-36, e-mail: inbox@pm.od.court.gov.ua

30.10.2019р. *Вих. № 1157/2019*

На вих.№2-2918/19

✓ Начальнику Територіального управління
Державної судової адміністрації
Лукашу Т.В.
65005, м.Одеса, вул. Бабеля, 2
inbox@od.court.gov.ua

Шановний Тарасе Валерійовичу !

На Ваш запит від 28.10.2019 за вих.№2-2918/19 з приводу Інформаційного запиту
шифр "приватна власність" від 14.10.2019, повідомляємо, що згідно даних Автоматизованої системи
документообігу суду – комп'ютерної програми «Д-3», протягом 2017-2019 років (по
теперішній час) до Приморського районного суду м.Одеси не надходило обвинувальних
актів про скоєння кримінального правопорушення, передбаченого статтею 233
Кримінального кодексу України - Незаконна приватизація державного, комунального
майна.

з повагою,
Керівник апарату суду

І.Я. Німас

Вих. А.А.Ашигейда

ДОДАТОК 4

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ ПРОКУРАТУРА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

65026, м. Одеса, вул. Пушкінська, 3

факс: 731 – 47 – 47

№ _____

Шифр "приватна власність"

Прокуратурою Одеської області, розглянуто Ваш інформаційний запит, який надійшов електронною поштою та зареєстрований за № 11715-19вх від 16.10.2019.

Повідомляю, що згідно даних відділу нагляду за додержанням законів територіальними органами поліції при провадженні досудового розслідування та підтримання державного обвинувачення прокуратури області, згідно даних Єдиного реєстру досудових розслідувань, упродовж 2017-2018 років та минулого періоду 2019 року територіальними органами поліції у м. Одесі кримінальні провадження за ст. 233 КК України не реєструвалися, про підозру особам не повідомлялося та обвинувальні акти до суду не направлялися.

У період з 20.11.2012 по 2016 рік згідно даних Єдиного реєстру досудових розслідувань територіальними органами поліції в м. Одесі зареєстровано 3 кримінальні провадження за ст. 233 КК України, у яких про підозру особам не повідомлялося та обвинувальні акти до суду не направлялися.

Разом з цим, повідомляю, що розпорядником статистичної інформації про облік кримінальних справ, розпочатих за ст. 233 КК України у період з 2001 по 20.11.2012, є органи внутрішніх справ, а тому Ваш запит направлено для розгляду в цій частині до Головного управління національної поліції в Одеській області, як належному розпоряднику.

Також повідомляю, що розпорядником інформації щодо номерів судових справ, відкритих на підставі обвинувальних актів переданих до суду у період з 2017 по 2019 за ст. 233 КК України, є органи судової адміністрації, а тому Ваш запит направлено для розгляду в цій частині до Територіального управління Державної судової адміністрації України в Одеській області.

Начальник відділу
організації прийому громадян,
розгляду звернень та запитів
прокуратури області

С.Гудзенко

Прокуратура Одеської області
19-855вих-19 від 21.10.2019

арж. 1

ДОДАТОК 5

СУВОРОВСЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД МІСТА ОДЕСИ

65003 м. Одеса, вул. Чорноморського козацтва, 68, тел. (0482) 753-19-49

e-mail: inbox@sv.od.court.gov.ua код ЄДРПОУ: 05482067

Шифр "приватна власність"

31.10.19

6/3150

Копія: Начальнику ТУ ДСА України
в Одеській області Лукашу Т.

На Ваш запит від 28.10.2019 року за № 2-2918/19, повідомляємо, що у Суворовському районному суді м. Одеси за 2017-2019 роки відсутні кримінальні провадження за статтею 233 КК України.

Керівник апарату суду

О.В. Іщенко

ДОДАТОК 6

МАЛИНОВСЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД М. ОДЕСИ

вул. Василя Стуса, 1а, м. Одеса, 65033, тел.(048)753-12-65,
e-mail: inbox@ml.od.court.gov.ua, web: <http://ml.od.court.gov.ua>, код ЄДРПОУ: 05383419

01.11.2019 року № 10/41/2019

Шифр "приватна власність"

Начальнику ТУ ДСА України в
Одеській області
Лукаш Т. (до відома)

вул. Бабеля, 2, м. Одеса, 65005

На виконання листа ТУ ДСА в Одеській області №2-2918/19 від 28.10.2019 року про надання відомостей на інформаційний запит шифр "приватна власність" від 14.10.2019 року, що надійшов на електронну адресу Малиновського районного суду м. Одеси 29.10.2019 року та зареєстрований за № ЕП-10138/19-Вх, повідомляємо наступне.

За результатами перевірки обліково-статистичних даних АСДС, кримінальні провадження (справи) відносно осіб, обвинувачених у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого статтею 233 КК України, у період з 01.01.2009 року по 01.11.2019 року, зареєстрованими не значаться.

Надати інформацію стосовно кримінальних справ, які надійшли до суду та/або були розглянуті у період з 2001 року по друге півріччя 2008 року не вбачається можливим, оскільки реєстрація (перереєстрація) таких кримінальних справ здійснювалась, насамперед, за ПІБ обвинувачених у реєстраційних журналах за алфавітними показниками.

Керівник апарату Малиновського
районного суду м. Одеси

В.А. Савенко

Слищенкова, 753-12-62

ДОДАТОК 7

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ СЛІДЧЕ УПРАВЛІННЯ

пр. Шевченка, 8-г, м. Одеса, 65058
тел. 779-43-05, sugumvs@od.mvs.gov.ua

01.11.2019 № 4/К-143/зі

Про надання інформації

Шифр "приватна власність"

У слідчому управлінні ГУНП в Одеській області в межах компетенції, розглянуто Ваш запит про надання інформації стосовно кількості відкритих кримінальних проваджень розпочатих за ст. 233 КК України, а також з інших питань.

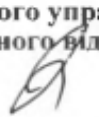
Повідомляємо, що у продовж 2017-2019 років згідно даних Єдиного реєстру досудових розслідувань, кримінальні провадження за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ст. 233 КК України (у тому числі за сукупністю кримінальних правопорушень) підпорядкованими слідчими підрозділами м. Одеси ГУНП в Одеській області не реєструвались.

Підпорядкованими слідчими підрозділами м. Одеси ГУНП в Одеській області згідно даних Єдиного реєстру досудових розслідувань в період з 20.11.2019 по 31.12.2016 розпочато досудове розслідування по 3 кримінальним провадженням за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ст. 233 КК України (у тому числі за сукупністю кримінальних правопорушень).

Також інформуємо Вас, що згідно даних УІАП ГУНП в Одеській області в період з 2001 по 20.11.2012 року слідчими відділами м. Одеси ГУНП в Одеській області, прокуратурою Одеської області та місцевими прокуратурами м. Одеси відкрито 14 кримінальних справ за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ст. 233 КК України (у тому числі за сукупністю кримінальних правопорушень).

Крім того повідомляємо що у період з 2001 по 2019 роки до суду з обвинувальним актом скеровано 1 кримінальне провадження вказаної кримінальної кваліфікації.

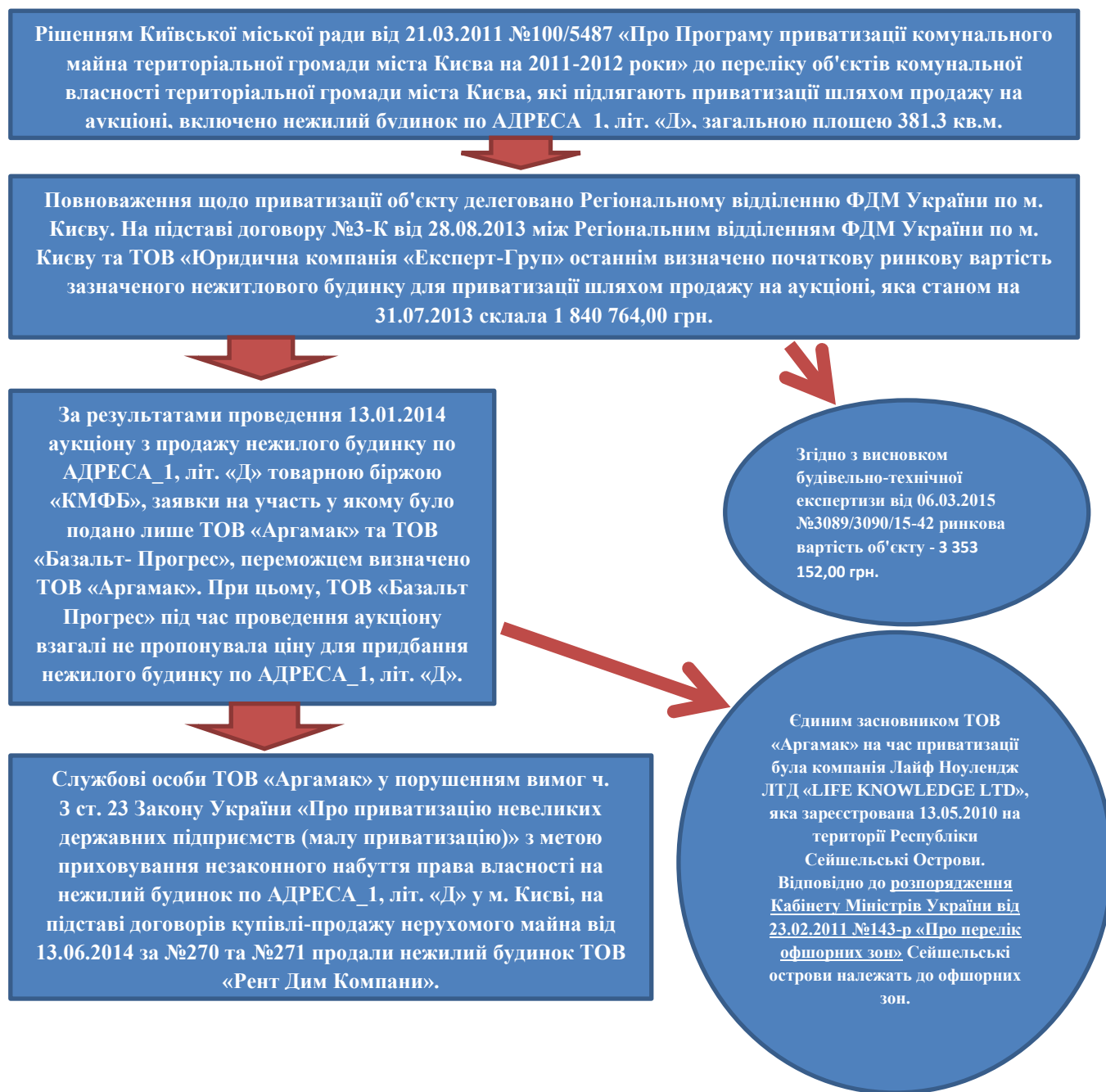
Т.в.о. заступника начальника слідчого управління –
начальника організаційно-методичного відділу
ГУНП в Одеській області

 Олександр САЛАМАХА

Микола Валянов 779-43-29

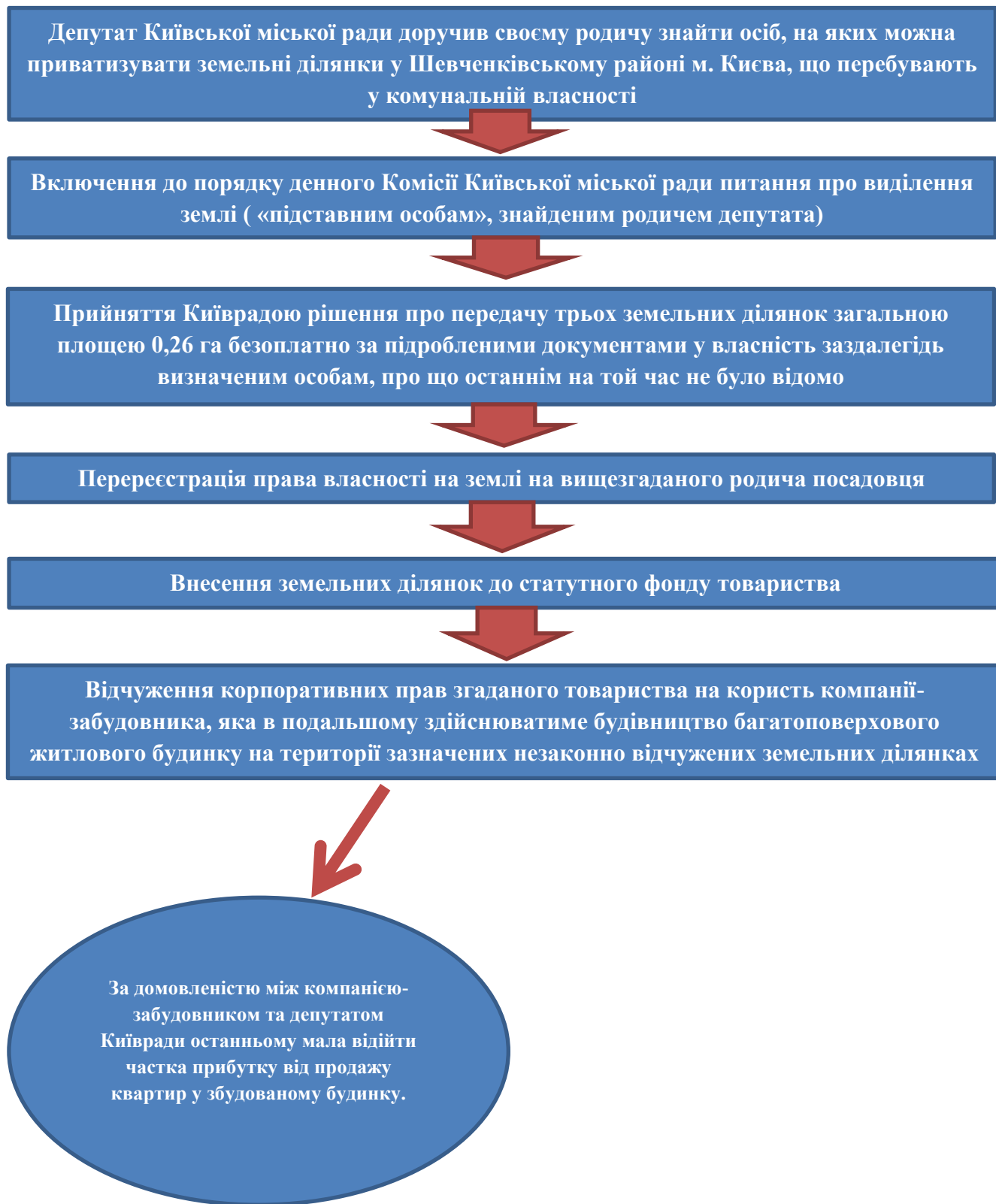
ДОДАТОК 8

Схема приватизації нежилого будинку комунальної власності міста Києва по АДРЕСА_1, літ. «Д» за заниженою вартістю, його незаконної приватизації неправомочною особою та подальшої легалізації, за ознаками злочинів, передбачених ч. 2 ст. 364-1, ч. 2 ст. 233 та ч. 2 ст. 209 КК України

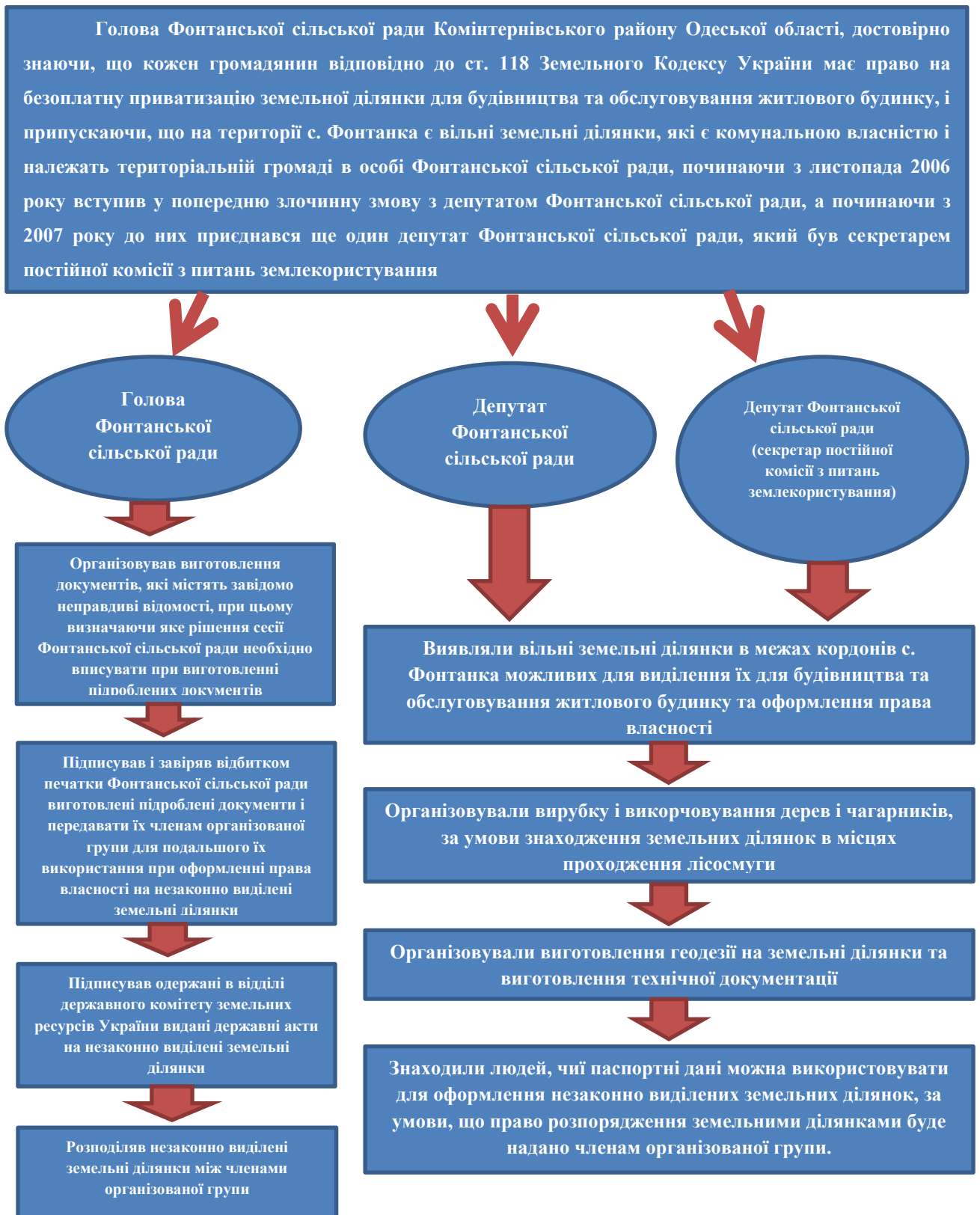
ДОДАТОК 9

Схема заволодіння земельними ділянками депутатом Київської міської ради

ДОДАТОК 10

Схема заволодіння земельними ділянками головою Фонтанської сільської ради та депутатами Фонтанської сільської ради

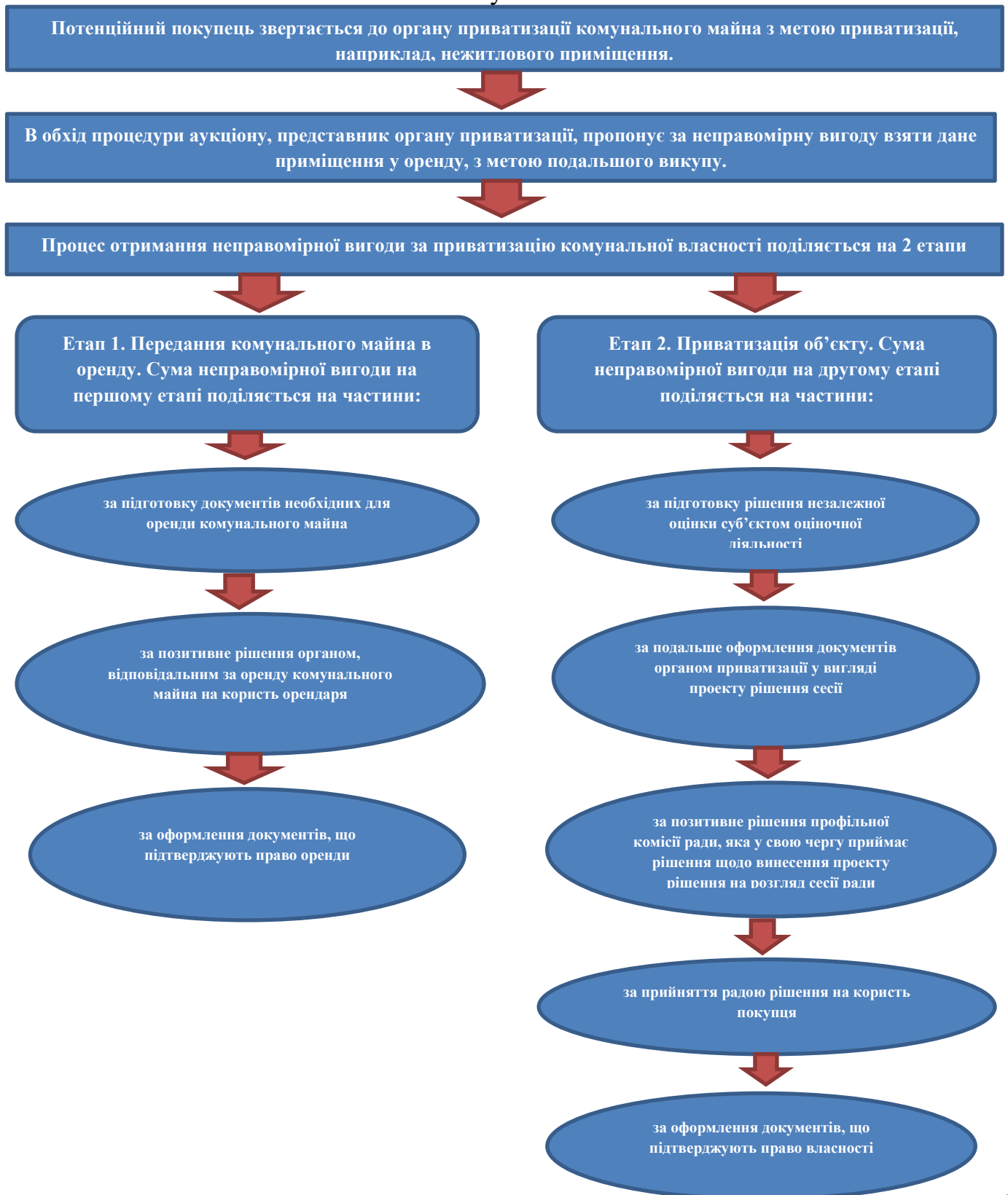
ДОДАТОК 11

Схема вчинення злочинів пов'язаних з приватизацією комунальної власності
у містах

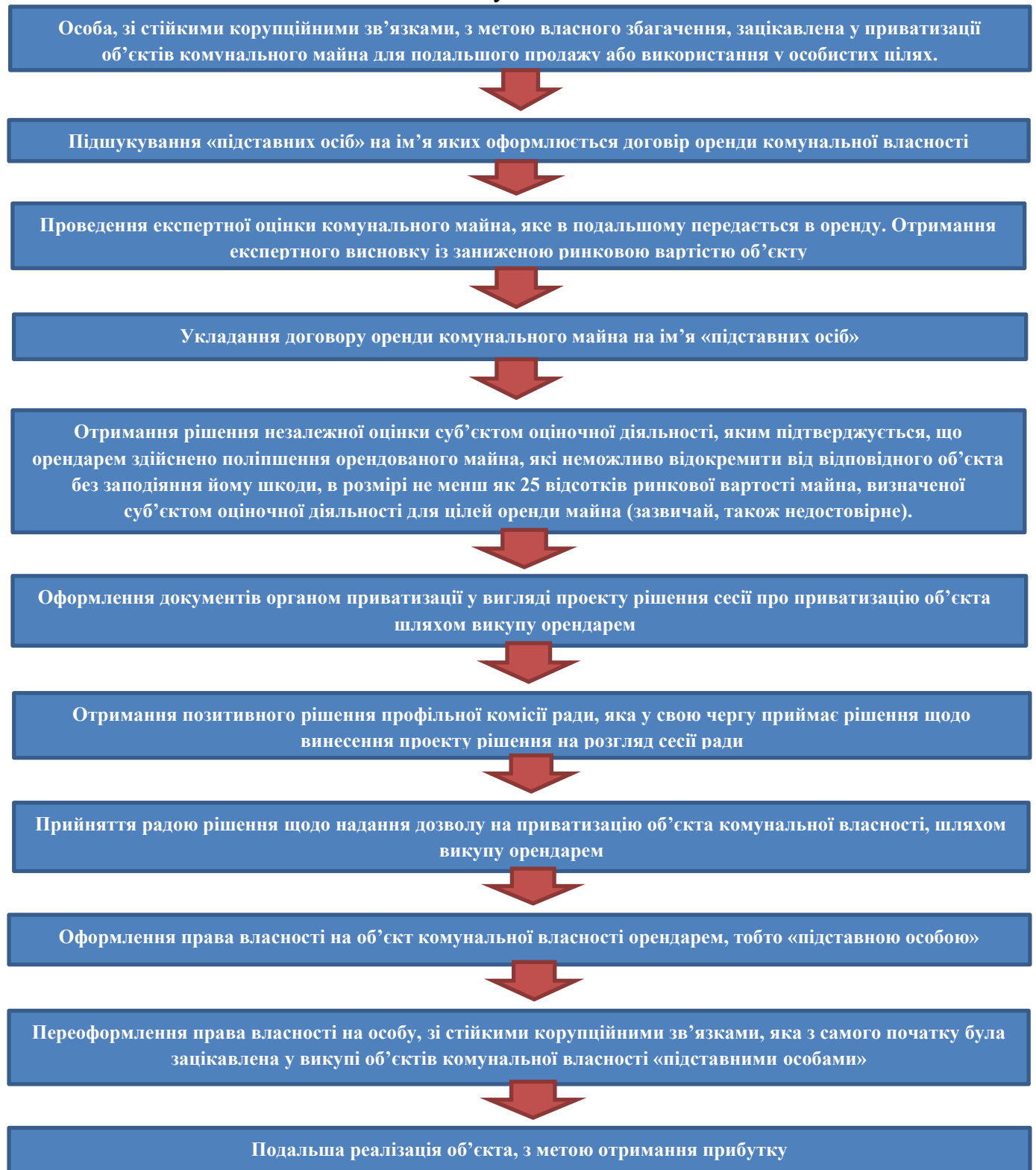
ДОДАТОК 12

Схема вчинення злочинів пов'язаних з приватизацією комунальної власності у містах

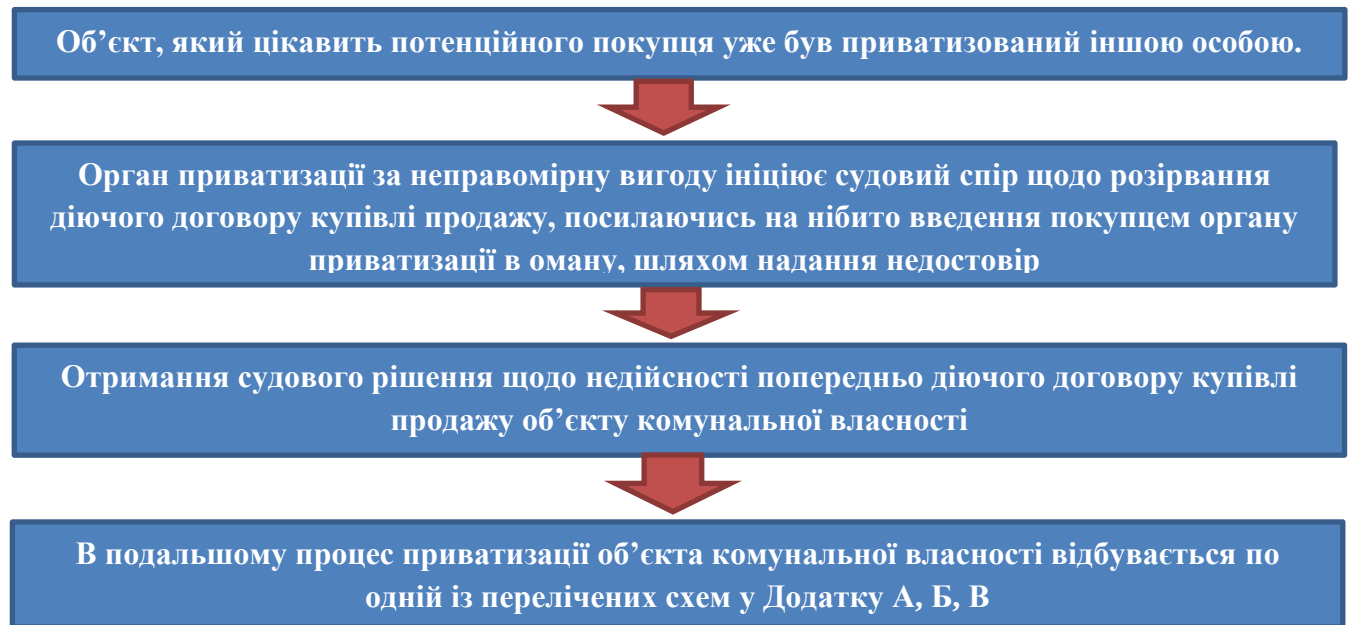
ДОДАТОК 13

Схема вчинення злочинів пов'язаних з приватизацією комунальної власності у містах

ДОДАТОК 14

Схема вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної
власності у містах

Шифр "приватна власність"

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРИВАТИЗАЦІЄЮ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Відповідно до загальноприйнятої у науці структури криміналістичної характеристики [1; 3], враховуючи особливості сучасного законодавства України та наявні злочинні навички у правопорушників, аналізуючи сучасну практику протидії злочинам у сфері приватизації комунальної власності, можемо виділити наступні особливості окремих елементів криміналістичної характеристики досліджуваної категорії злочинів:

1. Аналізуючи положення національного законодавства можна сформулювати перелік об'єктів, які відносяться до комунальної власності, а отже є різновидами предмету злочинного посягання:

- єдині майнові комплекси комунальних підприємств; рухоме та нерухоме майно комунальних підприємств; об'єкти незавершеного будівництва, законсервовані об'єкти; об'єкти соціально-культурного призначення; інші об'єкти, що не належать до об'єктів великої приватизації тощо [3];

- землі комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій; земельні ділянки, що були раніше надані особі у користування; земельні ділянки із земель комунальної власності в межах, що підлягають одержанню відповідно до норм безоплатної приватизації, визначених Земельним кодексом [2];

- об'єкти державного житлового фонду [4].

2. Суб'єктами вчинення даних злочинів можуть бути службові та посадові особи органів приватизації, покупці та оцінювачі майна, а також інші особи, які сприяють процесу приватизації (депутати, чиновники та особи, пов'язані з ними (помічники, секретарі, родичі, тощо)). Як свідчить дослідження матеріалів судової практики, найчастіше у справах, пов'язаних з незаконною приватизацією комунальної власності, фігурують саме службові особи органів

місцевого самоврядування, які пропонують потенційним покупцям посприяти у наданні дозволу на приватизацію, зокрема, обіцяючи за допомогою інших осіб здійснити оцінку об'єкту за заниженими цінами.

Окремо необхідно розглядати випадки, коли комунальне майно – стає предметом шахрайства. Злочинці, з метою отримання матеріальної вигоди, пропонують потенційним покупцям посприяти у приватизації об'єкта комунальної власності, шляхом залучення власних зв'язків у органах місцевого самоврядування, при цьому отримавши грошові кошти більше не виходять на зв'язок.

3. Місцем вчинення злочину, за класичним підходом, вважається територія, на якій вчинено злочинне діяння. Щодо злочинів пов'язаних з приватизацією комунальної власності, місце вчинення злочину умовно можна поділити на такі складові: територія територіальної громади, у власності якої перебуває об'єкт злочинного посягання; місцезнаходження (конкретна адреса) об'єкту злочинного посягання; місцезнаходження органу приватизації комунальної власності, де відбуваються злочинні приватизаційні процеси; місцезнаходження органу місцевого самоврядування, до повноважень якого безпосередньо належить право прийняття рішення щодо надання дозволу на приватизацію; окремо взяті об'єкти (кабінети; ресторани; кафе), де вчиняються окремі дії, направлені на реалізацію злочинного умислу – незаконної приватизації комунального майна.

4. До способів вчинення злочинів, пов'язаних з незаконною приватизацією комунальної власності можемо віднести: відчуження об'єктів комунальної власності неправомочною на це особою та/або шляхом штучного заниження чи отримання недостовірних результатів оцінки об'єкта; підробку приватизаційних документів, використання в процесі приватизації документів із недостовірною інформацією щодо об'єкта приватизації та/або покупця; віднесення до об'єктів приватизації шляхом злочинних маніпуляцій майна, що не підлягає приватизації; укладання фіктивних договорів оренди щодо об'єктів комунальної власності, з метою подальшої приватизації; створення фіктивних підприємств/організацій для отримання об'єкту комунальної власності в оренду, з метою подальшої приватизації, використовуючи метод «поліпшення орендованого об'єкту на 25%», яке забезпечується недостовірним висновком експертизи.

Спосіб вчинення досліджуваної категорії злочину є динамічним поняттям, який з розвитком суспільних відносин набуває нові форми.

Аналізуючи практику приватизаційних процесів, законодавцю та правоохоронним органам доцільно звернути увагу на систематичне порушення органами місцевого самоврядування законодавчих процедурних вимог при прийнятті рішення про приватизацію об'єкта комунальної власності. Прикладом даного порушення, можна зазначити – винесення на розгляд міською радою проекту рішення про включення до переліку об'єктів, що підлягають приватизації нового об'єкту та його приватизацію, пізніше ніж за 20 днів до дати їх фактичного розгляду з метою прийняття, що суперечить ЗУ «Про доступ публічної інформації».

На жаль, така практика на даний момент поширена у м. Одеса, де проекти рішень про включення до переліку об'єктів, що підлягають приватизації нових об'єктів та їх приватизацію, шляхом викупу орендарем, виносять на розгляд «з голосу», безпосередньо у дату їх прийняття, без надання до проекту інформації: щодо орендаря, експертного висновку суб'єкта оціночної діяльності щодо здійснення орендарем поліпшення орендованого майна, які неможливо відокремити від відповідного об'єкта без заподіяння йому шкоди, в розмірі не менш як 25 відсотків ринкової вартості, а також суми, за яку планується здійснити продаж об'єкту.

Вказуючи на дану проблему, необхідно звернути увагу на рішення Приморського районного суду м. Одеси від 16 січня 2019 року, у якому визнано протиправною бездіяльність Виконавчого комітету Одеської міської ради, як суб'єкта владних повноважень, щодо не оприлюднення і не публікації, не пізніше ніж за 20 робочих днів до дня проведення пленарного засідання сесії міської ради 30.06.2016 р. проекту рішення Одеської міської ради VII скликання «Про надання дозволу ТОВ «Сан марин» на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, орієнтовною площею 2,6500 га, для експлуатації та обслуговування оздоровчо-спортивної бази» та визнано протиправним та скасовано рішення Одеської міської ради № 942-VII від 30.06.2016 року «Про надання дозволу ТОВ «Сан марин» на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, орієнтовною площею 2,6500 га, для експлуатації та обслуговування оздоровчо-спортивної бази». Аналізуючи встановлені судом обставини справи, суд дійшов висновку про те, що відповідач

порушив встановлену процедуру оприлюднення проекту спірного рішення міської ради, що порушує права та охоронювані законом інтереси позивача [6].

5. Серед способів приховання злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, необхідно, в першу чергу, звернути увагу на: замовчування інформації (ненадання органом приватизації комунальної власності відомостей щодо договорів купівлі-продажу об'єкту приватизації, шляхом викупу орендарем із зазначенням покупця та вартості продажу); знищення інформації (ліквідація будь-яких джерел інформації, з яких можна довідатись про незаконність операції, у т.ч. знищення документів); шляхом маскування інформації (неправомірний процес приватизації маскується під правомірну господарську операцію, шляхом підробки приватизаційних паперів); шляхом фальсифікації інформації (підробка документів про оціночну вартість об'єкта, даних про об'єкт приватизації або особу покупця); змішані способи поєднують у собі вищеперераховані способи, із залученням допоміжних засобів відвернення уваги громадськості та правоохоронних органів від приватизаційних процесів (використання корупційних зв'язків у правоохоронних органах; надання нового «інформаційного приводу» для обговорення; видалення інформації у ЗМІ (шляхом викупу тиражу газет, втручання у роботу інформаційних Інтернет-джерел)).

6. Умовами вчинення злочину, пов'язаного з незаконною приватизацією комунальної власності є недоліки у регуляторному законодавстві, у діяльності державних установ, господарських організацій, окремих громадян, що об'єктивно сприяють вчиненню злочину або настанню злочинного результату. Одними із головних умов можна відзначити: високий рівень корупції у державі; складний бюрократичний процес приватизації комунального майна; висока латентність злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, що породжує у суспільстві атмосферу «безкарності»; низький рівень підготовки співробітників правоохоронних органів до виявлення та розслідування даної категорії злочинів; небажання співробітників правоохоронних органів займатися виявленням та розслідуванням даної категорії злочинів, що пов'язано із корупційною складовою, а також складністю розслідування та доведення факту вчинення правопорушення у даній категорії справ; відсутність дієвого контролю, як з боку громадянського суспільства,

так і правоохоронних органів, за приватизаційними проєктами з об'єктами комунальної власності; низький рівень правової культури населення, бажання швидкого результату в обхід офіційній процедурі.

Аналізуючи криміналістичні особливості злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, на сьогоднішній день, бачимо знецінення об'єктів комунальної власності – як засобу розвитку економіки у містах, та його перетворення на одну із складових предметів тіньової економіки, пов'язаного з бюрократичними, корупційними та фальсифікаційними процесами.

Незважаючи на те, що однією із головних ідей приватизації з початку її впровадження було створення дієвого механізму раціонального та ефективного використання комунальної власності, надання громадянам доступу до придбання комунальної власності на засадах рівності та справедливої конкуренції, а сам процес приватизації передбачав здійснення на засадах законності, державного регулювання і контролю, на даний момент приватизація супроводжується великою кількістю криміногенних факторів по всій Україні.

Злочини, пов'язані з приватизацією комунальної власності, є на даний момент одними із *найпоширеніших* у засобах масової інформації та при цьому продовжують залишатись одними із найлатентніших видів злочинів, причиною цього, багато хто вбачає у відсутності достатнього рівня знань та вмінь у працівників правоохоронних органів для своєчасного виявлення та ефективного розслідування таких злочинів, а також стійкі корупційні зв'язки, що супроводжують приватизаційні процеси.

Список використаних джерел

1. Белкин Р.С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы. М. : Юрид. лит., 1987. 270 с.
2. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768 // Відомості Верховної Ради [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
3. Комісарчук Р.В. Основи розслідування фактів незаконної приватизації державного та комунального майна: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2008. 20 с.

4. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19.06.92 № 2482-XII// Відомості Верховної Ради [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2482-12>
5. Про приватизацію державного і комунального майна : Закон України від 18.01.2018 № 2269-VIII // Відомості Верховної Ради [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>
6. Рішення Приморського районного суду від 16 січня 2019 р. по справі № 522/19971/16-а [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79456786>.

ПРОБЛЕМА ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ВІДНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПРИ УХИЛЕННІ ОСОБИ ВІД ЗАСТОСУВАННЯ ДО НЕЇ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ

Однією з гарантій виконання принципу верховенства права, що включає в себе ідеї гуманізму, свободи та рівності, а також забезпечення права особи на справедливе правосуддя є можливість перегляду судових рішень.

Задля розвитку та зміцнення демократичної, соціальної і правової держави, у статті 3 Конституції України у якості головного обов'язку держави закріплено забезпечення прав і свобод людини, що визначають головний зміст і спрямованість діяльності держави. А стаття 55 Основного закону передбачає право особи на судовий захист та можливість оскарження судових рішень.

Шрифт "приватна власність"

ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЗІ ЗМІ ТА ГРОМАДСЬКИМИ ОБ'ЄДНАННЯМИ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ТА РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРИВАТИЗАЦІЄЮ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ОПТИМІЗАЦІЇ БОРОТЬБИ ІЗ ЗЛОЧИННІСТЮ

Взаємодія правоохоронних органів зі ЗМІ та громадськими об'єднаннями є однією із складових загальної методики протидії злочинам, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.

Інформаційна взаємодія між правоохоронними органами, ЗМІ та громадськими об'єднаннями сприяє протидії злочинності та своєчасному виявленню, ефективному, повному та всебічному розслідуванню злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.

До основних напрямів взаємодії правоохоронних органів зі ЗМІ відносять: формування суспільної думки щодо питань боротьби зі злочинністю; поглиблення правової поінформованості населення; інформування про діяльність правоохоронних органів; забезпечення розкриття та розслідування злочинів; профілактику правопорушень [6].

На сьогоднішній день, до вищезазначеного переліку доцільно буде додати такий напрям взаємодії, як виявлення злочину. Однак важливо, щоб така співпраця ЗМІ та правоохоронних органів не стала засобом досягнення політичних, економічних чи інших інтересів, не використовувалась на замовлення або для дискредитації окремих осіб.

Відповідно до ст. 214 КПК України слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати

розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань. Положення даної статті прямо вказує на можливість слідчим, прокурором розпочати досудове розслідування на підставі відомостей, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, отриманих особисто з будь-якого джерела [2]. До таких джерел можна віднести саме засоби масової інформації.

ЗМІ на підставі отриманої від громадян або громадських об'єднань інформації про факти злочинів, які є природно або штучно латентними, готують публікації чи сюжети, що внаслідок розголосу, суспільного резонансу потрапляють до поля зору правоохоронних органів та «стимулюють» їхню належну реакцію у вигляді як запобігання злочинній діяльності, так і офіційного розслідування злочину та притягнення винних до відповідальності [5].

Ще одним із засобів отримання ЗМІ інформації є власні «журналістські розслідування». Цікавим для вивчення є журналістське розслідування щодо приватизації Одеського аеропорту, матеріали якого висвітлені у проекті антикорупційних розслідувань «Наші гроші». Детективи Національного антикорупційного бюро розслідують кримінальне провадження за фактом зловживання владою та службовим становищем чиновниками Одеської міськради. Фактично ідеться про «приватизацію» Одеського аеропорту, в результаті якої у міста залишилося 25% корпоративних прав на летовище, а у приватного інвестора – компанії «Одеса аеропорт девелопмент» – 75% [7]. Також щодо факту «сумнівної» приватизації Одеського аеропорту власні журналістські розслідування були опубліковані у інших засобах масової інформації як всеукраїнського (таких як «Центр протидії корупції», "CorruptUA.org"), так і регіонального значення (таких як «Думська», «УСІ Одеса», «Ізбірком»).

Відповідно до статті 36 Конституції України громадяни України для здійснення та захисту своїх прав і свобод мають право на об'єднання у політичні партії та громадські організації [1].

Відповідно до ст.1 ЗУ «Про громадські об'єднання», громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних

осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів [3].

Форми участі громадськості можуть знаходити свій вираз у сприянні усуненню криміногенних явищ і процесів у різних сферах суспільних відносин.

Роль громадських об'єднань у протидії злочинам, пов'язаним з приватизацією комунальної власності полягає у наступному: здійснення громадського контролю за приватизаційними процесами; сприяння поширенню інформації щодо особливостей приватизаційних процесів, шляхом заснування власних каналів інформації (наприклад, сторінки у соціальних мережах); виступ у якості заявників щодо порушень, пов'язаних з приватизаційними процесами.

Наприклад, необхідно звернути увагу, що у гучній справі щодо «приватизації Старосінної площі у м. Одеса» з позовом до суду звернувся Михайло Кузаконь, голова Одеської обласної організації партії Народний Рух України. Він упевнений, що реконструкція, що почалася в січні 2016 року, мала на меті лише «захоплення комунальної власності» під виглядом благоустрою і вимагав повернути міській громаді розташований на площі сквер [4].

Розмірковуючи щодо результативності та доцільності взаємодії правоохоронних органів із ЗМІ та громадськими об'єднаннями у процесі виявлення, розслідування та профілактики злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності, в першу чергу, необхідно зазначити, що даного роду взаємодія є достатньо ефективною в плані оперативного реагування на дані правопорушення.

Зазвичай, представники ЗМІ та громадських об'єднань мають набагато більше власних джерел інформації щодо можливих злочинних маніпуляцій з комунальною власністю. Враховуючи специфіку діяльності, представники ЗМІ та громадських об'єднань намагаються максимально контролювати приватизаційні процеси, що зазвичай полягає у наступних діях:

1. Особиста присутність на засіданнях органів приватизації, депутатських комісій та сесіях рад на яких вирішується питання щодо приватизації комунальної власності.

2. Направлення інформаційних запитів до органів приватизації, органів місцевої влади, з метою отримання додаткової інформації щодо приватизації конкретного об'єкту.

3. Отримання за допомогою власних зв'язків інформації від чиновників, депутатів, покупців об'єктів комунальної власності щодо порушень, які мають місце при здійсненні приватизації об'єктів комунальної власності.

4. Отримання інформації внаслідок самостійного вивчення матеріалів та документів, аналізу судової практики та зіставлення фактів.

Інформація, що знаходиться у ЗМІ та громадських об'єднаннях, може сприяти формуванню вірного напрямку діяльності правоохоронних органів під час розслідування досліджуваної категорії злочинів, моделюванню слідчої ситуації максимально наближеної до дійсності, а також виявленню співучасників злочинів.

Інформація, отримана правоохоронними органами від ЗМІ та громадських об'єднань при правильному процесуальному оформленні у межах закону згодом може бути використана у якості доказів у кримінальному провадженні.

Необхідно зазначити, що незважаючи на видимі переваги даного роду взаємодії, на сьогоднішній день співпраця ЗМІ, громадських об'єднань та правоохоронних органів не є поширеним явищем.

По-перше, це пов'язано з небажанням правоохоронних органів співпрацювати зі ЗМІ та громадськими об'єднаннями, оскільки здебільшого надану ними інформації складно оформити як належний доказ.

По-друге, ЗМІ та громадські об'єднання не зацікавлені у співпраці з правоохоронними органами, оскільки зважаючи на специфіку їх діяльності, зазвичай важливим для них є створення саме яскравого інформаційного приводу для обговорення, а не сприяння вирішенню ситуації та усунення правопорушень, відповідно до закону.

По-третє, отримання неправомірної вигоди є поширеним явищем не тільки у правоохоронних органах, а й у журналістському середовищі та серед громадських об'єднань. Справа у тому, що дуже часто ЗМІ та громадські об'єднання отримують гроші за поширення сумнівної

інформації, метою якої є створення сприятливого інформаційного середовища для тих чи інших осіб, яке безпосередньо впливає на думку населення. Саме інформація, яку поширюють ЗМІ та громадські об'єднання потребує детальної та ретельної перевірки.

По-четверте, ЗМІ та громадські об'єднання через недовіру до правоохоронних органів надають перевагу радикальним методам боротьби з правопорушеннями, у сфері приватизації, уникаючи звернення до правоохоронних органів. Прикладом цього можуть слугувати мітинги та акції протестів, направлені на підірвання авторитету органів місцевої влади серед населення (виборчого електорату).

По-п'яте, правоохоронні органи свідомо ігнорують інформацію отриману від ЗМІ та громадських об'єднань, через стійкі корупційні зв'язки із органами приватизації та органами місцевого самоврядування, посадові особи яких і фігурують у справах, пов'язаних з незаконною приватизацією комунального майна. Більше того, непоодинокими є випадки, коли звернення до правоохоронних має фатальні наслідки для журналістів або членів громадських об'єднань, які в подальшому стають жертвами переслідувань та насильницьких злочинів.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996. – ст.36 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. *Кримінальний процесуальний кодекс України* від 13.04.2012. – ст.214 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17>.
3. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012. – ст.1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4572-17>.
4. Вікна Одеса. Информационное агентство. Одесский суд рассматривает дело о Старосенной площади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://viknaodessa.od.ua/news/?news=141178>.
5. Д'ячкова М. О. Засоби масової інформації як кримінологічний феномен: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Д'ячкова Марія Олегівна. – Одеса, 2018. – 207 с.

6. Журавель В. А. Проблеми теорії та методології криміналістичного прогнозування. Харків: Право, 1999. – 304 с.
7. Ансірова Марина. Оточення Луценка рятує активи Кауфмана-Грановського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bihus.info/otochennya-lucenka-ryatue-aktivi-kaufmana-granovskogo>.
8. Чикін О. О. Громадські інституції як суб'єкти протидії злочинності // Електронний ресурс: http://www.sev.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=104040.

Кузьмук Аліна Валентинівна

студентка 2-го курсу магістратури факультету прокуратури
та слідства (кримінальної юстиції)

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПОНЯТТЯ «КОРПОРАТИВНОГО ШАХРАЙСТВА»

Останніми роками у світі складається ситуація, коли боротьба з корпоративним шахрайством стає важливою умовою економічної стійкості не тільки для суб'єктів господарювання, а й для держави загалом.

За оцінками експертів, збитки компаній від власних співробітників часом досягають 90% від загального збитку. Згідно з даними Association of Certified Fraud Examiners (міжнародна організація, яка займається боротьбою з шахрайством і злочинами «білих комірців»), західні компанії через шахрайство співробітників втрачають близько 6% свого обороту (при витратах на ділову розвідку від 0,5 до 1,0% від обороту). Результати досліджень, проведених в українських фірмах, демонструють ще гірші показники [4].

З метою забезпечення успішної роботи суб'єкти господарювання мусять запроваджувати різні системи контролю для боротьби з корпоративним шахрайством і його

АКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Шифр "приватна власність"

АКТ

впровадження в освітній процес шифр "приватна власність"

наукових розробок конкурсного дослідження

шифр "приватна власність"

«КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРИВАТИЗАЦІЄЮ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

Комісія у складі: начальника навчально-методичного відділу шифр "приватна власність"
професора кафедри оперативно-розшукової діяльності кандидата юридичних
наук, доцента шифр "приватна власність" завідувача кафедри адміністративної діяльності
поліції кандидата юридичних наук, доцента шифр "приватна власність" склали даний акт
про те, що результати здійсненого студенткою шифр "приватна власність"

шифр "приватна власність"

конкурсного

дослідження за темою: «Криміналістичний аналіз злочинів, пов'язаних з
приватизацією комунальної власності» у вигляді тез в збірниках наукових
праць, в яких викладені окремі практичні рекомендації з питань вивчення
наявних способів (злочинних схем) вчинення злочинів, пов'язаних з
приватизацією комунальної власності, та особливостей протидії їх проявам,
було застосовано у освітньому процесі шифр "приватна власність"

, а також при складанні методичних рекомендацій. Попередні
підсумки практичного використання зазначених практичних рекомендацій

підтвердили їх ефективність у виявленні, запобіганні та розслідуванні злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.

Голова комісії:

Начальник
навчально-методичного відділу
шифр "приватна власність"

шифр "приватна власність"

Члени комісії:

Професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
шифр "приватна власність"

кандидат юридичних наук, доцент

шифр "приватна власність"

Завідувач кафедри
адміністративної діяльності поліції
шифр "приватна власність"

кандидат юридичних наук, доцент

шифр "приватна власність"

«Затверджую»

Перший проректор

Шифр "приватна власність"

А К Т

**про впровадження наукових розробок
конкурсного дослідження**

шифр "приватна власність"

**«КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З
ПРИВАТИЗАЦІЄЮ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»
у навчальний процес шифр "приватна власність"**

Комісія у складі: завідувача кафедри криміналістики, член-кореспондент АПрН України, д.ю.н., професора шифр "приватна власність" завідувача кафедри кримінології та КВП, д.ю.н., професора шифр "приватна власність" доцента кафедри криміналістики, к.ю.н., доцента шифр "приватна власність" доцента кафедри кримінології, к.ю.н., доцента шифр "приватна власність" – склала цей акт з приводу того, що результати здійсненого

шифр "приватна власність" конкурсного дослідження за темою: «Криміналістичний аналіз злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності» у вигляді окремих теоретичних положень, практичних рекомендацій та аналізу значного об'єму емпіричної бази стосовно проявів злочинної діяльності, пов'язаної з приватизацією комунальної власності, та особливостей протидії їх проявам, було застосовано у навчальний процес кафедр криміналістики і кримінології та КВП шифр "приватна власність"

, а саме при підготовці навчальних програм за курсами «Виявлення та розслідування корупційної діяльності», «Виявлення та

розслідування організованої злочинної та корупційної діяльності»; «Криміналістичний аналіз корупційної діяльності», «Кримінологія».

Попередні підсумки використання зазначених матеріалів підтвердили їх ефективність та репрезентативність.

Завідувач кафедри криміналістики
член-кореспондент АПрН України
д.ю.н., професор

шифр "приватна власність"

Завідувач кафедри кримінології та КВП
д.ю.н., професор

шифр "приватна власність"

Доцент кафедри криміналістики
к.ю.н., доцент

шифр "приватна власність"

Доцент кафедри кримінології та КВП
к.ю.н., доцент

шифр "приватна власність"

АНОТАЦІЯ

Криміналістичний аналіз злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності. – Рукопис.

На сьогоднішній день, ст.233 Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачена спеціальна норма, відповідно до якої передбачена кримінальна відповідальність за незаконну приватизацію державного та комунального майна. Проте доречно зазначити, що на практиці, діяння, пов'язані з незаконною приватизацією комунальної власності за даною статтею майже не розслідуються. Про що свідчать статистична інформація про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування, опублікованою на сайті Генеральної Прокуратури України, відповідно до якої, у 2016 році зареєстровано 10 випадків кримінальних правопорушень за даною статтею, у 2017 році – 26 випадків; у 2018 році – 17 випадків; у 2019 році станом на жовтень місяць – 18 випадків. При цьому відповідно до даної статистичної інформації по даним випадкам не зареєстровано жодного повідомлення про підозру та жодного обвинувального акту не було передано до суду.

У відповідях на наш інформаційний запит від Прокуратури Одеської області, територіального управління Державної судової адміністрації України в Одеській області, Слідчого управління ГУНП в Одеській області, Приморського районного суду, Суворовського районного суду, Малиновського районного суду, Київського районного суду також було зазначено про відсутність повідомлень про підозру та обвинувальних актів за ст.233 КК України в межах м. Одеса

Значна кількість злочинів, що вчиняються у сфері приватизації державного та комунального майна, зумовлена: низьким рівнем ефективності державного управління процесами приватизації, відсутність взаємодії правоохоронних та контролюючих органів, відсутність спеціальних знань у слідчих, вища порівняно з

іншими господарськими злочинами латентність, поширена практика вчинення таких злочинів у складі організованих злочинних груп та злочинних організацій.

Зазначені криміногенні чинники у сфері приватизації зумовлюють актуальність та необхідність проведення відповідних правових та криміналістичних досліджень.

Вибір теми дослідження пов'язаний з безпосередньою можливістю застосування власних відомостей, отриманих у наслідок спостереження за приватизаційними процесами під час здійснення своїх обов'язків, як помічника-консультанта депутата міської ради. Значною складовою даної наукової роботи є власні висновки, зроблені при аналізі застосування приватизаційного законодавства у діяльності органів місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження: є злочинна діяльність у сфері приватизації комунальної власності та діяльність правоохоронних органів, спрямована на протидію злочинам у зазначеній сфері.

Предметом дослідження: є криміналістичний аналіз злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.

Мета дослідження полягає у тому, що на основі сучасних теоретичних концепцій науки криміналістики здійснити детальний криміналістичний аналіз сучасних проявів злочинної діяльності, пов'язаної з приватизацією комунальної власності, а також визначити науково-практичні основи протидії проявам злочинної діяльності, пов'язаної з приватизацією комунальної власності, задля для підвищення ефективності практики розслідування.

Згідно поставленої мети впливають наступні завдання:

- охарактеризувати процеси приватизації комунальної власності;
- систематизувати способи (схеми) підготовки, вчинення та приховування злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності;
- охарактеризувати осіб, причетних до вчинення злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності;

- окреслити особливості взаємодії правоохоронних органів із ЗМІ та громадськими об'єднаннями.

Методологія дослідження. Під час написання наукової роботи використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, вибір яких обумовлений особливостями його об'єкту, предмету та мети. Використовуючи діалектичний метод поглиблено термінологічний апарат, з'ясовано сутність та особливості криміналістичної характеристики злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності. Історико-правовий метод використано при дослідженні розвитку окремих поглядів вчених — криміналістів з проблем методики розслідування (криміналістичної характеристики злочинів, етапів розслідування, тощо); системний метод дозволив дослідити: чинне законодавство, практику його застосування під час розслідування злочинів у сфері приватизації; офіційні, наукові та бібліографічні джерела. Для вирішення інших, поставлених перед виконанням роботи завдань використовувалися методи аналізу та синтезу, узагальнення та інші.

Емпірична база дослідження: статистичні дані Генеральної прокуратури України про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за період з 2016 року по жовтень 2019 року; аналіз відповідей на інформаційні запити від Прокуратури Одеської області, територіального управління Державної судової адміністрації України в Одеській області, Слідчого управління ГУНП в Одеській області, Приморського районного суду, Суворовського районного суду, Малиновського районного суду, Київського районного суду; аналіз законів України та підзаконних актів; аналіз спеціальної літератури з криміналістики, кримінології; аналіз кримінальних проваджень, розміщених в електронній базі «Єдиний реєстр судових рішень».

Наукова новизна роботи полягає у криміналістичному аналізі злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності частково здійсненого на основі власних спостережень за приватизаційними процесами, а також застосуванні

положень сучасного законодавства та матеріалів судової практики 2014 – 2019 років.

Теоретичне значення полягає, у проведеному криміналістичному аналізі злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності. Матеріали наукової роботи можуть використовуватись у навчальних дисциплінах та можуть послужити основою під час розробки програми реформування приватизаційних процесів.

Практичне значення полягає в тому, що основні положення й висновки наукової роботи можуть бути використані для вдосконалення процесу виявлення, розслідування та профілактики злочинів, пов'язаних з приватизацією комунальної власності.

Деякі результати наукового дослідження оприлюднено на: Всеукраїнській науковій конференції студентів та аспірантів «Верховенство права очима правників – початківців», а також на дистанційній Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні проблеми боротьби зі злочинністю та шляхи їх вирішення».

Результати дослідження було впроваджено у навчальний процес.

Робота структурно складається зі вступу, трьох розділів (другий розділ складається з трьох підрозділів), висновків, списку використаної літератури, анотації, чотирьох додатків та копії тез доповіді, оприлюдненої на Всеукраїнській науковій конференції студентів та аспірантів «Верховенство права очима правників – початківців». Обсяг основної роботи складає 30 сторінок. Під час підготовки даної роботи використано щонайменше 39 джерел, які зазначені у списку використаної літератури.

Ключові слова: криміналістичний аналіз, злочини, приватизація, комунальна власність.